

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 5 (414) | ГОД ІХ | 2 ЛЮТАГА 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

НЕ ТОЛЬКІ ЗУБРЫ

— Гайнаўшчыну расславілі ў краіне і за яе межамі белавежскія зубры...

Гаспадар павета, старшыня Аляксандр Хілецкі ўсміхаецца. Адказвае:

— Давялося мне, а як жа, сустракаць людзей, якія зусім сур'ёзна даводзілі, што Гайнаўка — гэта вунь тая мясціна, там пад Белавежай. Сапраўды, Белавежская пушча разам са сваімі зубрамі, быццам яркае сонца, неяк прыцямняе шматлікія колеры буйнага жыцця ў другіх раёнах павета.

— Што тады, не менш ад белавежскіх зуброў, заслугоўвае ў Вас увагі?

— Гэтага адным сказам не скажаш. Аповесці аб тым можна пісаць.

Старшыня ўстае ад стала, падыходзіць да акна. Вочы яго гараць гордасцю.

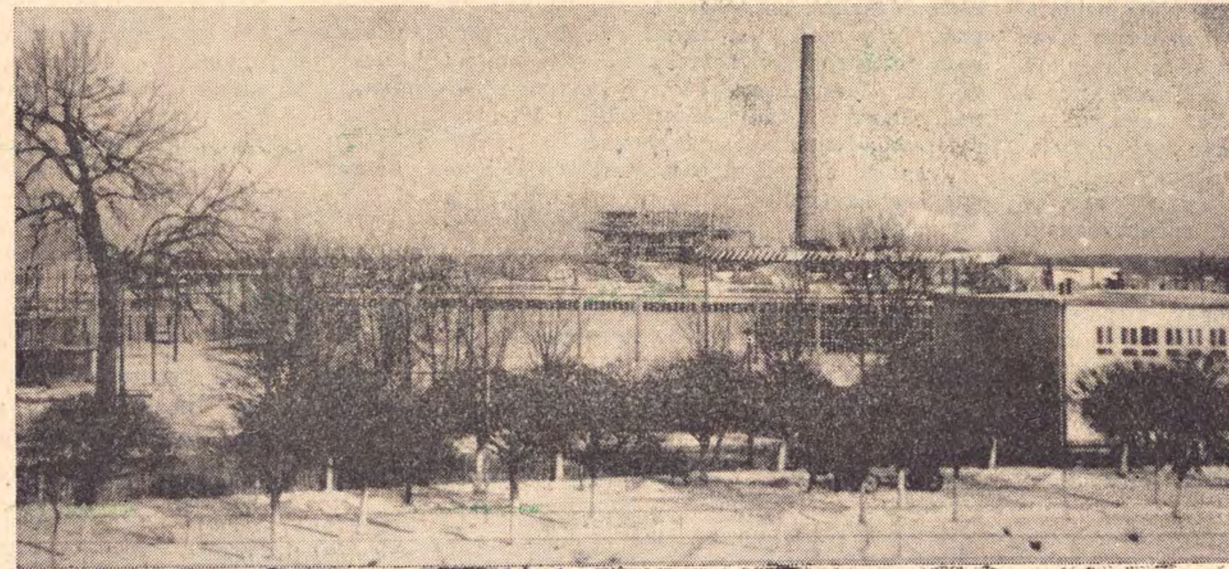
— Паглядзіце вось на гэтыя шматпавярховыя будынкі, над якімі красуецца завадскі комін. Гэта даўнейшая лесапілка. Цяпер толькі назва асталася ў народзе. Разраслася яна і стала Гайнаўскім прадпрыемствам драўніннага промыслу. Пад канец мінулага года ўзбагацілася яно новым суперсучасным лесапільным цэхам. Старшыня рабочай рады інжынер Аляксей Зін гаварыў мне, што няма тыдня, каб нейкая экскурсія не пабывала на іх прадпрыемстве. Бачыце, не адна толькі Белавежа цікавіць людзей, якія наведваюць наш павет. Дарэчы, бачылі вы, якая дарога ў Белавежу? Асфальт гладкі, бы стол. А пачакайце яшчэ год. Не знойдзеце тады ў павеце вёскі, вуліца якой вясной і восенню ставалася б непраходным возерам. Складзіце адна за адной каменную паверхню вуліц, пабудаваных намі, а атрымаеце звыш 53 кіламетраў бруку — больш як з Гайнаўкі ў Беласток. Да гэтага дадайце яшчэ амаль 70 кіламетраў брукаваных дарог і звыш 150 кіламетраў дарог, пакрытых гравіем. Дарогі, быццам нервы, спалучаюць вёскі. А ў вёсках — проста сэрца радуецца. Гінуць саламяныя стрэхі. Людзі будуюцца. Толькі ў мінулым годзе 50 гаспадароў пабудавала сабе новенькія мураваныя дамы. Паявіліся новыя святліцы, школы, рамізы, супрацьпажарныя басейны і славутыя ўжо крамы. Кругом зіхаціць электрычнае святло. Кожная цагліна, кожная рыдлёўка пяску, вапны ці гравію, кожны камень новага бруку прасякнутыя чалавечым потам, ахвярнасцю, імкненнем да лепшага жыцця. Мне як старшыні часта, вельмі часта даводзіцца прысутнічаць на рознага роду ўрачыстасцях з нагоды аддачы ў карыстанне новых аб'ектаў. І заўсёды, як правіла, у такіх выпадках наймацней адчуваю вось гэтую ахвярнасць грамадзян, якую афіцыйна называюць грамадскім чынам. Як жа не цешыцца, калі, для прыкладу, рабочыя пасля працы едуць будаваць новую дарогу, калі сяляне, не гледзячы на недахоп часу, давозяць будаўнічыя матэрыялы на школу, калі...

— Так, несумненна, прыклады можна было б множыць. Што для вас, для гаспадароў павета, на працягу мінуўшых дваццаці год было найчасцей прычынай клопатаў?

— У выпадку Гайнаўскага павета можам гаварыць толькі пра дзесяцігоддзе. Гайнаўка стала паветам 1-га студзеня 1954 года. На працягу гэтага часу найбольш клопатаў прыносілі нам праблемы сельскай гаспадаркі. Цяпер у нас налічваецца звыш 800 заняпалых гаспадарак. Прыблізна палавіне з іх ужо не дапамогуць ні пазыкі, ні іншая дапамога. Тым часам павет наш усё больш патрабуе хлеба, масла, мяса. Ад 1950 года сям'я рабочых, якія ўтрымоўваюцца не з гаспадарак, павялічылася больш як у два разы, а мы ўсё яшчэ змушаны прывозіць з другіх паветаў каля 4 тысяч тон збожжа. Гайнаўка разрастаецца. Тут жа шэраг буйных прадпрыемстваў. Праўда, на палях Гайнаўшчыны ўжо цяпер працуе звыш 50 трактароў, на сялянскіх панадворках кожную восень бубніць звыш 120 абмалотачных агрэгатаў, вясною на лугах, парэзаных меліярацыйнымі канавамі, зелянее адборная трава. Зменіяравана ў нас амаль 8 тысяч гектараў. Усяго гэтага мала. Нам неабходна вельмі хутка

(Працяг на стар 5)

ЗЫГМУНТ БЖАЗОЎСКІ

УКОЛ ЁСЦЬ, ТОЛЬКІ ШПРЫЦ ПАДВОДЗІЦЬ

XIV Пленум ЦК ПАРП, аналізуючы гаспадарчае становішча краіны, сцвярджае, што заўважаецца спад у расліннай і жывёльнай прадукцыі, а ў сувязі з гэтым змяншылася прадукцыя харчовай прамысловасці. Таму ў пастановах XIV Пленума чытаем аб тым, што трэба «прыкласці намаганні, каб павялічыць вытворчасць кармоў у сельскай гаспадарцы і распаўсюджваць метады рацыянальнага кармлення жывёлы. Трэба шырока ўводзіць асновы аграмінімума і выкарыстаць гэта для папулярызацыі сельскагаспадарчай культуры. Неабходна забяспечыць дасягненне запланаванага прагрэсу ў хімізацыі сельскай гаспадаркі, развіваць механізацыю, пашырыць і адпаведна дапрацаваць сістэму прафесіянальнага навучання сялян і сельскагаспадарчых рабочых»

Хто будзе прыводзіць у жыццё гэтую пастанову? Напэўна вёска і кожны селянін. Але селянін ведае толькі адзін метад рэалізацыі пастаноў Партыі і Ураду — лепш працаваць. Гэта абавязкова. Але сіла мускулаў мае пэўныя граніцы. Зрэшты, сілачоў-волатаў у нас няшмат. Таму гэта не з'яўляецца гарантыяй вялікага прагрэсу ў сельскай гаспадарцы.

Але справа і не ў машынах. Хоць поўнае іх выкарыстанне ў сельскай гаспадарцы мае таксама велізарнае значэнне. Вялікі скачок у прамысловасці патрабуе больш інтэнсіўнага развіцця ўсёй сельскай гаспадаркі: як жывёлагадоўлі, так і раслінаводства. І тут у нас узніклі ў гэтай галіне гаспадаркі велізарныя кантрасты, нават сказаў бы, парадоксы. Ёсць мясцовасці, дзе сяляне дабіваюцца вельмі высокіх ураджаяў на сярэдніх глебах, і ёсць мясцовасці, дзе на вельмі добрых глебах маюць вельмі нізкія ўраджаі. Гэтыя парадоксы гавораць аб нераўнамерным развіцці навукі і культуры ў нашай сельскай гаспадарцы. Нізкая культура беластоцкай вёскі не дазваляе дабіцца добрых вынікаў.

Гэта толькі адзін бок медалі. Спрабуйце пазнаёміцца з нашым «Статыстычным гадавіком», і вы пераканаецеся, што нашы грахі ў адносінах да дзяржавы значна большыя. Табліца, гаворачая аб выкарыстоўванні зямель, сцвярджае, што з плошчы 2 мільёны 314 тысяч гектараў на ворную зямлю прыпадае толькі 1 мільён 46 тысяч гектараў. Рэшта — лясы, лугі, пашы і больш 216 тысяч гектараў непрыдатнай зямлі — няўгоддзяў. Такім чынам меншая палавіна нашай зямлі — карміліцы дае плады. Другая палавіна — пустуе. Не трэба пераконваць селяніна што было б, каб... Кожны разумны чалавек разумее, што без працы няма чаго і хлеба чакаці.

(Працяг на стар. 5)

У 45 гадавіну БССР

У сувязі з 45 гадавінай Савецкай Беларусі 20 студзеня ў Галоўным Праўленні БГКТ у Беластоку адбылася ўрачыстая акадэмія. Прысутныя сардэчна віталі гасцей з Мінска: кандыдата геаграфічных навук, дацэнта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Уладзіміра Навіцкага і намесніка кіраўніка аддзела партыйнай прапаганды ЦК КПБ Алега Ясенскага. З дакладам на актуальную тэму выступіў сакратар ГП БГКТ Уладзімір Юзвюк. Прысутнічала каля 300 жыхароў горада.

(вб)

ЖЭНЕЎСКІЯ НАДЗЕІ

Пасля чатырохмесячнага перапынку ў Жэневе зноў засядае Камітэт па раззбраенню 18, а правільней кажучы, 17 дзяржаў, —паколькі Францыя далей не ўдзельнічае ў пасяджэннях. Афіцыйныя выказванні Парыжа растлумачваюць адсутнасць дэлегата Францыі ў Жэневе тым, што быццам бы яшчэ рана гаварыць на тэму агульнага і поўнага раззбраення. У сапраўднасці вынікае гэта выключна з акрэсленых палітычных канцэпцый дэ Голя. А яны зводзяцца да фарсіравання нуклеарнага ўзбраення ва ўласнай краіне з мэтай атрымання лепшай пазіцыі сярод заходніх мілітарыстычных саюзаў. Між іншым таму Францыя не падпісала Маскоўскага дагавору аб частковым спыненні ядзерных выпрабаванняў, а зараз паспешліва рыхтуецца да выпрабавання першай уласнай вадароднай бомбы.

Важным аднак з'яўляецца тое, што дагэтуляшняя апазіцыя Францыі не змагла зрабіць адмоўнага адпячатку на ўсё паступаючы працэс аслаблення міжнароднага напружання. Дзеецца так перш за ўсё таму, што сусветны мір залежыць сёння ў асноўным ад суадносін, якія фармуюцца паміж перадавымі нуклеарнымі дзяржавамі: Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі Амерыкі. На фоне пачынаючай сваю працу Жэнеўскай Канферэнцыі цікавіць нас перш за ўсё праблема сучасных суадносін паміж СССР і ЗША, якія адлюстроўваюць усю міжнародную абстаноўку. Трэба адразу сказаць, што гэтыя суадносіны даюць магчымасць спадзявацца добрага ходу жэнеўскіх размоў. Асабліва добрым уступам да Жэнеўскай Канферэнцыі з'яўляюцца такія дакументы, як пасланне М. С. Хрушчова аб мірным вырашэнні тэрытарыяльных спораў і так званы пяціпунктавы план, высунуты прэзідэнтам Джонсанам.

Менавіта гэтыя дакументы маюць у сабе два выразныя збежныя моманты. Варта аб іх сказаць некалькі слоў. Абедзве краіны згаджаюцца, што трэба прадпрыняць некаторыя меры з мэтай абмежавання распаўсюджвання тэрмаядзернай зброі на краіны, якія дагэтуль яе не маюць. Заключэнне пагаднення ў гэтай справе сёння залежыць выключна ад ЗША.

Калі Амерыка адмовіцца ад планаў стварэння шматбаковых нуклеарных сіл НАТА, нічога не можа стаць на перашкодзе адпаведнага пагаднення. Рэалізацыя агрэсіўнага праекта, якая практычна азначала б атамнае ўзбраенне найбольш драпежных сіл у Еўропе — Заходняй Германіі, стварала б асноўную цяжкасць у падпісанні пагаднення і выразна даказвала б няшчырасць амерыканскай замежнай палітыкі. Другая сходнасць поглядаў Усход — Захад датычыць замарожвання на акрэсленым узроўні ліку ракет і другіх сродкаў пераношвання ядзернай зброі. Савецкі Саюз гатовы зараз спыніць гонку ў гэтай галіне, нягледзячы на тое, што мае перавагу. Аднак ставіць слушную ўмову, што Захад павінен адмовіцца ад такіх форм кантролю, якія стваралі б магчымасць працы амерыканскай разведкі на тэрыторыі СССР.

Зразумела, што прапановы сацыялістычных краін, прадстаўленыя Жэнеўскай Канферэнцыі, ідуць значна далей ад прапаноў Захаду. Прадугледжваюць яны, напрыклад, падпісанне пакту аб неагрэсіі паміж дзяржавамі Варшаўскага дагавору і НАТА, утварэнне безатамных зон у найбольш пагражаючых вайной пунктах свету, а таксама ліквідацыю мілітарных баз на чужых тэрыторыях.

Менавіта гэтыя праблемы будуць разглядацца на Жэнеўскай Канферэнцыі.

Сёння цяжка яшчэ прадугледзець, у якім напрамку пойдзе дыскусія. Ход яе значна будзе залежаць ад становішча прадстаўнікоў гасьмі нейтральных дзяржаў, якія ўдзельнічаюць на канферэнцыі.

Пакуль што трэба з задавальненнем падкрэсліць, што прадстаўнікі нейтральных краін падтрымалі сходныя пункты прапаноў Усходу і Захаду. Высунулі яны таксама прапанову аб вызначэнні групы экспертаў, якія заняліся б паасобнымі справамі кантролю і рэдукцыі ўзбраення.

Маючы на ўвазе ўсё гэта, можам глядзець на Жэнеўскую Канферэнцыю з некаторай надзеяй і аптымізмам.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Нацыянальнае пытанне

ПЕРЫЯД БУРЖУАЗНА - ДЭМАКРАТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ. (2)

ЯК РАЗУМЕЎ ЛЕНІН

Робячы першыя намёткі нацыянальнай праграмы РСДРП, Ленін у працы «Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал - демократов?» высунуў патрабаванне самакіравання і раўнапраўя для ўсіх грамадзян незалежна ад нацыянальнай прыналежнасці, якое па сутнасці азначала патрабаванне права нацыі на самавызначэнне.

У «Праекце праграмы Расійскай сацыял - дэмакратычнай рабочай партыі» 1902 г. было сфармулявана як праграмнае патрабаванне «прызнанне права на самавызначэнне за ўсімі нацыямі, якія ўваходзяць у склад дзяржавы».

Прызнанне права нацый на самавызначэнне зусім не азначае, што праграма сацыял - дэмакратыі патрабуе безумоўнай падтрымкі імкнення кожнай нацыянальнасці да аддзялення. Вырашэнне пытання аб самавызначэнні нацый павінна зыходзіць з інтарэсаў класавай барацьбы пралетарыята. Такі напрамак працы Леніна «Нацыянальнае пытанне ў нашай праграме», якая займае асабліва важнае месца ў распрацоўцы марксісцкай праграмы і тактыкі па нацыянальным пытанні ў перыяд падрыхтоўкі II з'езда РСДРП.

У гэты ж перыяд Ленін удзяляў асабліва шмат увагі выяўленню нацыяналістычнай пазіцыі Бунда (Усеагульнага яўрэйскага рабочага саюза ў Літве, Польшчы і Расіі). У артыкулах «Па поваду заяўлення Бунда», «Ці патрэбна «самастойная палітычная партыя» яўрэйскаму пралетарыяту» Ленін раскрыў шкоднасць і небяспечнасць нацыяналістычных скажэнняў Бунда.

Бунд ад свайго пачатку быў ворагам рэвалюцыйнага марксізма. Узяўшы ад аўстрыйскіх сацыял - дэмакратаў праграму «культурна - нацыянальнай аўтаноміі», бундаўцы супрацьпаставілі яе ленінскаму патрабаванню права нацый на самавызначэнне. У супрацьвагу інтэрнацыянальнаму прынцыпу пабудовы марксісцкай партыі яны высунулі федэратыўны прынцып, аб'явілі сябе адзінай партыяй яўрэйскага пралетарыята, якая з'яўляецца толькі федэратыўнай часткай РСДРП.

Выяўляючы буржуазна - нацыяналістычны характар патрабаванняў Бунда, Ленін даў адмоўны адказ на пытанне, ці патрэбна самастойная, адасобленая ад агульнага сацыял - дэмакратычнага руху, палітычная партыя яўрэйскаму пралетарыяту. Ён пераканаўча паказаў, што аб'яўленне Бундам сябе самастойнай палітычнай партыяй яўрэйскіх рабочых проста супярэчыць класавым інтарэсам пралетарыята.

Ленін, раскрываючы раскольніцкую палітыку Бунда пісаў, што «ў пытаннях барацьбы з самадзяржаўем, барацьбы з буржуазіяй усёй Расіі мы павінны выступаць як адзіная, цэнтралізаваная, баявая арганізацыя, мы павінны абапірацца на ўвесь пралетарыят, без адрознення мовы і нацыянальнасці, аб'яднаны супольным пастаянным вырашэннем тэарэтычных і практычных, тактычных і арганізацыйных пытанняў, а не ствараць асобна ідучых, кожная сваім шляхам, арганізацый, не аслабляць сілы свайго націску драбленнем на шматлікія самастойныя палітычныя партыі, не ўносіць адчужанасці і адасобленасці...»

Нацыянальнае пытанне заняло вялікае месца ў працы II з'езда РСДРП. Шмат месца заняло абмеркаванне пытання аб уключэнні ў праграму РСДРП пункта аб прызнанні права на самавызначэнне за ўсімі нацыямі, уваходзячымі ў склад Расійскай дзяржавы. Не асмельваючыся проста супярэчыць супраць гэтага пункта, бундаўцы прапанавалі дапоўніць яго патрабаваннем стварэння ўстаноў, гарантуючых свабоду культурнага развіцця нацыянальнасцей. Гэтым самым бундаўцы па сутнасці марксісцкаму лозунгу права нацый на самавызначэнне супрацьпаставілі нацыяналістычнае патрабаванне культурна - нацыянальнай аўтаноміі, г.зн. раздзялення па нацыянальнасцях

(Працяг на стар. 4)

Хроніка

■ 20 снежня ў афрыканскай краіне Танганьіка ўзбунтаваліся некаторыя часці ўзброеных сіл. Бунт арганізаваны ў знак пратэста супраць англійскіх вайсковых інструктараў і дарадчыкаў. У сувязі з гэтым Англія высадзіла дэсант ва ўсходняй Афрыцы. Інтэрвенты заатакавалі казармы ўзбунтаваных салдат. Салдаты Танганьікі адступілі ў буш, адкуль вядуць супраціўленне інтэрвентам.

■ 22 снежня ў Маскве апублікавана камюніке аб пабыўцы Фідэля Кастра ў Савецкім Саюзе. Замежная палітыка СССР і Кубы, — падкрэсліваецца ў камюніке, — аснована на ленінскім прынцыпе мірнага суіснавання.

■ 21 снежня, пасля 5-месячнага перапынку, у Жэневе адноўлены абрады Камітэта па раззбраенню 18 дзяржаў.

■ 24 снежня Цэнтральнае статыстычнае ведамства пры Савеце Міністраў СССР апублікавала камюніке, якое сцвярджае, што савецкая прамысловасць перавыканала намечаны план на 1963 год. Прырост прамысловай прадукцыі дасягнуў 8,5 працэнтаў. У СССР распачата будова 700 новых прамысловых аб'ектаў.

■ 23 снежня прыехаў з візітам на Беласточчыну пасол СССР у ПНР Аверкій Арыстаў. Ён наведаў фабрыку дакладных прыбораў у Чорнай Беластоцкай, сустрэўся з тэкстыльшчыкамі камбіната ў Фастах і студэнтамі Беластоцкай медыцынскай акадэміі.

■ 25 снежня на IV з'ездзе прафсаюза тэкстыльшчыкаў у Лодзі старшыня ЦРЗЗ І. Лёга-Савінскі паведаміў, што Рада міністраў, ацэньваючы заслугі паўмільённага калектыва працаўнікоў лёгкай прамысловасці, устанавіла «Дзень Тэкстыльшчыка», які будзе ўрачыста адзначацца кожны год у першую нядзелю пасля 15 красавіка.

■ 26 снежня ў Варшаве, пражыўшы 89 год, памёр вялікі польскі мастак Ксавэры Дунікоўскі.

■ 22 снежня хімічны камбінат у Тарнабжэгу выпрадукаваў паўмільённую тону чыстай серы з польскай руды.

Спорт

Пасля Масквы — Інсбрук

Найбольшым зацікаўленнем у Зімовых Алімпійскіх Гульнях карыстаюцца спатканні па хакею з шайбай. Тое самае наглядаецца і ў Інсбруку. Многія спецыялісты застанаўліваюцца над пытаннем, ці вялікая пяцёрка ўтрымаецца на сваёй дагэтуляшняй пазіцыі з Алімпіяды ў Скво Валей, ці адбудуцца ў яе складзе нейкія змены. Ні для каго не з'яўляецца таямніцай, што барацьба за медалі разгарыцца паміж камандамі СССР, Швецыі, Чэхаславакіі і Канады. Аднак многія журналісты ўжо сёння спадзяюцца сенсацыі найбольшага калібру. Зрабіць яе, як мяркуюць, могуць рымскія хакеісты.

Можа здзівіць той факт, што ў пераліčэнні кандыдатаў на медаль не называем каманду ЗША, якая на мінулых гульнях заваявала залатую медаль. Цяпер амерыканцы перажываюць сур'ёзны крызіс, і большасць спецыялістаў не прадказвае ім у IX Гульнях асаблівых поспехаў.

Зацікаўленне алімпіядай у Інсбруку на некалькі дзён адышло на задні план. Вочы амаль усіх балельшчыкаў спорту звярнуліся ў бок Масквы, дзе ў мінулую нядзелю адбыўся фінальны рэванш на Кубак Еўропы па боксу імя Эміля Грэмо паміж СССР і Польшчай. Як ужо вядома, Польшча прайграла з лікам 4:16. Сапернікі палякаў падрыхтаваліся да гэтага спаткання вельмі сур'ёзна, не скрывалі, што знаходзяцца ў лепшай форме, чым на сустрэчы ў Лодзі. А мы выставілі слабейшую каманду, і таму цяжка было спадзявацца перамогі. Нягледзячы на пройгрыш, польскія баксёры, апрача выступленняў у цяжкай і паўцяжкай вазе, зрабілі ў Маскве добрае ўражанне. Спадабаўся асабліва Гутман. Шмат апладысментаў атрымаў Жыдачэк за добрае і агрэсіўнае змаганне як-ніяк з алімпійскім чэмпіёнам. На нашу думку, пройгрыш з такім моцным праціўнікам не робіць вялікай кампраметацыі нашаму боксу, але аднак павінен быць штуршком для нашых трэнераў у далейшай падрыхтоўцы спартсменаў.

Л. Тарасевіч

УСПАМІНЫ КАМУНІСТАЎ

5)

Уладзімір Станковіч

АДЗІН З МНОГІХ

На пачатку мая камуністы і камсамольцы нашага Вяліка-Бераставіцкага раёна перажылі вялікую трывогу: паліцыя арыштавала 10 актыўных дзеячоў КПЗБ на чале з Лагадай, Мяровічам і Каваленяй. З нашай вёскі арыштавалі Максіма Навакача. Гэта быў першы вялікі ўдар па камуністычнаму руху ў нашым раёне, але ён не разбіў гэтага руху, а наадварот, — яшчэ больш загартаваў і ажывіў яго. У некалькі дзён пасля таго, як вывезлі арыштаваных у гродзенскую турму, па ўсёй гміне на самых відных месцах з'явіліся чырвоныя транспаранты з лозунгамі на беларускай і польскай мовах, выражаючымі пратэст супроць арыштаў і заклікаючымі працоўных да ўмацавання барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне.

Гэтыя арышты былі вялікім штуршком да арганізавання дапамогі палітычным вязням. Ва ўсіх вёсках утвараліся мопраўскія гурткі (МОПР — Міжнародная арганізацыя дапамогі рэвалюцыянерам). Да гэтых гурткоў мы прыцягвалі не толькі сімпатызуючую нашаму руху моладзь, але і старэйшых сялян, і рабочых, а часам і інтэлігенцыю. З мопраўскімі справамі было лягчэй, чым адразу з ідэямі барацьбы. Мопраўскія гурткі пачалі потым з'яўляцца людской базай, з якой папаўняліся рады камсамола і кампартыі.

У арыштаванага з нашай вёскі Максіма Навакача засталіся старыя, непрацаздольныя ўжо бацькі і дзве сястры (14-ці і 17-ці гадоў). Максім быў кармільцам сям'і. На скліканым зараз пасля арышту сходзе ячэйкі камсамола мы пастанавілі памагаць сям'і Максіма, заступаючы яго ва ўсіх гаспадарчых работах у полі і ля хаты. Такую ж дапамогу аказвалі сем'ям арыштаваных камсамольцы і ў іншых вёсках. Мопраўская работа ў нашай вёсцы ішла даволі добра. Гурток налічваў 10 ці 12 чалавек. Амаль з кожнае хаты хтось быў членам МОПР-у.

У сувязі з тым, што члены МОПР-у мелі цяжкасці ў аплачванні складчын грашыма, з якімі ў сялян тады было тугавата, Раённы Камітэт МОПР-у вырашыў прымаць складчыны ў натуры: яйкі, масла, саланіну, бульбу, збожжа і іншыя прадукты, якія можна было пераслаць пасылкай у турму для палітычных вязняў альбо прадаць. Вырučаныя грошы перасылаліся ў акругу.

Калі заходзіла патрэба даць матэрыяльную дапамогу бастуючым рабочым — з членаў МОПР-у і сімпатыкаў утвараліся камітэты дапамогі, якія займаліся збіраннем і перасылкай дапамогі забастоўшчыкам.

Усё гэта, калі сёння ўспамінаецца, выходзіць неяк проста, складна і гладка: арганізавалася, утваралася, збіралася, перасылалася... А адбывалася тады ўсё гэта не так проста і гладка. Не простай была справа пераканаць селяніна, каб адарваў ад сваіх і вуснаў сям'і кавалак хлеба і падзяліўся ім з іншымі патрабуючымі, калі кавалак гэты быў такі невялікі, што не хапаў для сябе на ўвесь год. І не гладка адбывалася перадача бастуючым рабочым сабраных з такой цяжкасцю і самаахвярнасцю прадуктаў. За гэтым пільна сачылі шпікі і паліцыя, якая старалася вылаўліваць перасылкі, а транспартуючых іх — адпраўляла ў турму.

І нягледзячы на ўсе цяжкасці і небяспеку, перашкоды і арышты, катаванні і прыгаворы судоў на шматгадовае турэмнае зняволенне, камуністычны рух развіваўся хутка і шырока. Камуністы і камсамольцы арганізоўвалі пратэстацыйныя акцыі, масоўкі і мітынгі, барацьбу супроць падатковых экзекуцый, забастоўкі і дапамогу бастуючым і палітвязням. І ўсё гэта рабілася грамадскім чынам — без платных штатаў і платных камандзіровак, начамі і святам, у дажджы і завеі — аж да часу, пакуль не траплялі ў турму. А тады ўжо дзяржава карміла іх глiністым хлебам і супам з сапсаваных прадуктаў.

Аб гэтым вось, хоць з большага і наколькі захавала памяць, хачу расказаць у далейшых успамінах, аб часе, які ўжо адышоў у гісторыю, аб барацьбе, у якой я быў адным з многіх.

Літаратурная старонка

ЮРКА ГЕНІЮШ

ЯК РЫГОР ЧОРТА ВЫГАНЯЎ

Жыло калісьці ў нашай вёсцы двое суседзяў. Адзін багаты, Сцяпан, меў шмат зямлі і двое добрых коней. Другі, Рыгор, гаспадарыў на невялічкім загончыку, які яму дастаўся ў спадчыне па бацьку, ды і з тым ледзь спраўляўся.

Ці ж многа зробіш пры сляпой на адно вока старой кабыле? Вось яны і дагаварыліся, што Сцяпан пазычыць яму на пару дзён аднаго каня, а Рыгор за тое аддасць яму частку ўраджаю. Што ж, багатаму і певень яйкі зносіць!

Якраз здарылася нейкае свята. Ідзе Сцяпан з жонкаю ў царкву. Глядзіць, а Рыгор, спрогшы яго каня са сваёю кабылаю, махае пугай і крычыць: «Но! Наперад, мае конікі!» Раззлаваўся Сцяпан, кінуўся да Рыгора. «Што ты брэшаш, дурань! — кажа. — Якія гэта твае коні? Тут толькі адзін конь, ды і той мой, бо твая сляпая здыхляціна больш да казы падобная! Пасмей мне яшчэ раз назваць коней сваімі, дык я тваю кабылу калом заб'ю!»

Вяртаецца Сцяпан з царквы, а Рыгор ізноў крычыць: «Но! Наперад, мае конікі!»

Уначы Сцяпан залез у Рыгораў хлеў ды трэснуў па галаве калом яго старую кабылку. Тая ўпала і да раніцы здохла. Што засталося Рыгору? Сам у плуг не запражэцца. Здзёр ён скуру са сваёй старой памочніцы, высушыў, пашыў з яе мяшок, палажыў у яго лусту хлеба і пайшоў у свет шукаць шчасця.

Ішоў ён цэлы дзень цёмным лесам, аж пад вечар змучаны і галодны набрыў на адзінокі млын. Пастукаў у дзверы. Адчыніла яму млынарка:

— Дазвольце пераначаваць, — папрасіў Рыгор. — Хмары збіраюцца, дождж мусіць пойдзе, куды я адзін дзенуся, на ноч гледзячы?

— Мужа ў хаце няма. Паехаў у мястэчка за сваімі справамі, а я сама хворая, нават зварыць не маю сілы. Хочаш, лезь на печку, спі. Кута табе не шкадую, а пакарміць не маю чым.

Ляжыць Рыгор на печы, у жываце пуста, заснуць не можа. Раптам чуе за сцяною нейкія галасы. Заглянуў Рыгор цераз шчылінку між дошкамі і бачыць, што млынарка прымае нейкага госця. Абымае, цалуе, садзіць за стол. А стол аж гнецца ад усялякай снедзі. Сярод халодных закусак красуецца печаны гусь, рознае цеста, булачкі, гуркі салёныя. Нават салідная бутля гарэлкі знайшлася. «Сядай, еш любенькі, не бойся, — запрашае млынарка. — Мужа няма і не хутка стары вернецца». Пачалі яны есці, выпіваць. Аж раптам нехта стук - стук у дзверы. Млынарка, перапалоханая, ускочыла і пытаецца:

— Хто там?

— Гэта я, адчыняй жонка! — адазваўся голас. «Муж вярнуўся», — праляпятала перапалоханая баба, схапіла госця за руку, вывела ў кухню і давай яго ў печку запіхаць. Запхнула неяк сілаю, дзверы зачыніла, схапіла са стала гуся, засунула пад ложак, бутлю з гарэлкаю пад падушку ткнула, цеста і гуркі схавала ў шафу. Толькі тады адчыніла мужу, калі на стале адна бульба засталася.

Увайшоў млынар, прывітаўся:

— Давай есці, жонка, — кажа, — бо прагаладаўся я з дарогі.

— Ой, бедная ж я бедная, — загаласіла баба. — Я ж хворая, без сіл і ў галаве ў мяне гудзе, і пад лыжачкай смокча, і спіну ломіць. Дзе мне хворай яшчэ есці гатаваць? Адно бульбу зварыла — бачыш, на стале стаіць. Схадзі ў пограб, кіслага малака вазьмі, вось і пад'ясі з бульбаю.

Сказаўшы гэта, баба крэхчучы палезла ў ложак. Вяртаецца млынар з пограба, глянуў на печку — а там чалавек нейкі ляжыць. Выпытаўшы ў нашага Рыгора хто ён такі, скуль узяўся і даведаўшыся, што той ад раніцы нічога не еў, запрасіў яго млынар павячэраць разам.

— Даруйце, — кажа, — што вячэра скромная, адно бульба з кіслым малаком. Знаеце, жонка захварэла. Бедная не тое, што вячэру зварыць, а нават устаць з ложка сілы не мае.

Рыгора два разы запрашаць не трэба было. Селі яны за стол, з адной міскі бульбу ўплятаюць, запіваюць кіслым малаком. А мяшок свой скураны Рыгор пад стол палажыў. У час яды пхнуў яго нагою раз і другі. Трэсь - трэсь — затрашчала сухая скура. Рыгор хуценька схіліўся пад стол і зашаптаў: «Цур, цур, нячыстая сіла, згінь, замаўчы».

— З кім гэта вы гутарыце? — пацікавіўся млынар.

Рыгор пачаў аднеквацца, выкручвацца, аж нарэшце кажа:

— Бачыце, сябра, тут справа незвычайная. Маю я мяшок цудоўны, сшыты са скуры старой ведзьмы, а ў мяшку тым сіла нячыстая, чорт, сакратар самога сатаны сядзіць. Вось ён мне і розныя глупствы падшэптвае.

— Ну! — здзівіўся млынар. — А што ён вам такога гаворыць?

— А вось кажа, для прыкладу, што пад ложкам печаны гусь стаіць.

— Ну, гэта брахня, — рассмяяўся млынар, схіліўся пад ложак і ад перапалоху аж відэлец у яго з рук выпаў. Пад ложкам стаяў ва ўсёй красе, задраўшы ўверх ножкі, печаны гусь. Ачухаўшыся крыху, паставіў млынар гуся на стол.

— Хоць і чэрці, а прынеслі, — кажа, — усё ж гэта мяса.

Тут Рыгор зноў наступіў на мяшок нагой. Зноў затрашчала скура і зацікаўлены чартоўскімі штучкамі млынар даведаўся, што яго роднай жонцы пад падушку ўмудрыліся чэрці ўперці не абы-якую бутлю гарэлкі. Так памаленьку піхаючы нагою кабыліну скуру і ўмела тлумачучы яе трэсканне, Рыгор выявіў і булкі і закускі і іншую снедзь, а нават салёныя гуркі, якія сам надта ж цаніў як закуску.

Пачалі яны есці ва ўсю, аж паясы трашчаць. Час ад часу па чарцы выпіваюць. А млынарка тым часам не жывая не мёртвая ў ложку ляжыць і ані словам не аказваецца.

Раптам пад Рыгоравую нагою скура зноў затрашчала. Рыгор нахіліўся, раптам выпучыў быццам з перапалоху вочы і замахаў рукамі. «Цур, цур! Заткніся сіла нячыстая, згінь, прападзі.»

— А што ён там зноў новенькага знайшоў? — радасна залепятаў падвыпіўшы млынар. — А' мо' яшчэ адну бутэлечку?

— Ой, не скажу, выбачайце, не магу сказаць, — тлумачыць Рыгор. — Страшныя рэчы чарцюга гаворыць.

Аказалася, што сапраўды здарылася бяда страшэнная. Не больш не менш, толькі ў млынаравай печы сам велзебуб — дваюрадны брат самога сатаны пасяліўся. Млынар збялеў. Страшна, хоць ты з хаты ўцякай. Прыклаў вуха да печкі, а там сапраўды нешта крэхча і варушыцца. З перапалоху ў яго аж калені падагнуліся.

— Чалавеча добры, — кінуўся ён да Рыгора, — ратуй мяне, памажы, што хочаш дам.

(Працяг на стар. 5)

«Паэма юнацтва майго»

«Поэма юности моей» — так у арыгінале гучыць загаловак зборніка выбраных твораў рускага паэта ў Польшчы Георгія Саргоніна. Зборнік з'явіўся ў выданні Варшаўскага аддзела Рускага культурнага таварыства. Маем у ім невялікую нізку вершаў гэтага таленавітага паэта, які нядаўна адзначаў трыццацігоддзе сваёй паэтычнай дзейнасці. Гэтае выданне ўвенчвае творчы юбілей Г. Саргоніна.

Хаця ў зборніку маем дачыненне толькі з нешматлікімі творамі, аднак усё ж такі можам стварыць пэўнае ўяўленне аб шырокім тэматычным дыяпазоне вершаў паэта. Разам з тым прыемна нас здзіўляе параўнальна значная іх колькасць з рознымі стылёвымі і жанравымі разнавіднасцямі. Адчуваецца тут творчая сталасць Г. Саргоніна, яго ўменне прываблівць чытача сапраўднай вобразнасцю і меладыйнасцю паэтычнага радка. Самыя прачулыя з іх прысвячае аўтар роднай рускай прыродзе поўначы, сярод якой правёў сваё дзяцінства. Зборнік і адкрываецца двума вершамі — «Поэма юности моей» і творам з цыклу «Северное», дзе славіць паэт гэты хаця суровы, аднак для яго самы блізкі край:

Мой север! Север отдалённый.
Мой прошлый, пережитый день.
Полярный полюс белотонный
За мной ты следуеш, как тень.

Не пакідае Саргоніна туга па роднаму, якая балюча надрывае душу і сэрца. Невыносны сум, а можа нават і ноткі нейкай безнадзейнасці мільгаюць паміж радкоў такіх твораў, як «Маме», «На переломе лет», «Мой конь». Значнай мастацкай дасканаласцю вызначаюцца вершы Саргоніна, славячыя рускую мову і рускіх пісьменнікаў: «Рондо», «Александру Сергеевичу Пушкину», «Анне Ахматовой». На змену гэтым тэмам і матывам ідуць у зборніку творы, прысвечаныя пасобным краінам. Вылучаецца тут верш «Япония», у якім бачым паэта як шчырага гуманіста:

Я в Японии не был, а ведь буду когда-то,
Осмотрю Фузы-Ямы высочайший вулкан,
Помолюсь в Хиросиме, в Храме слез — до заката,
Чтобы пережить боль человеческих ран.

Моцна гучаць радкі з верша «Инвокация». Гэта паэтычны зварот да народаў, каб любілі зямное хараство, каб сцераглі яго перад спакусай зла. У гэтым творы мусіць найглыбей праяўляецца аўтар як чалавек, якому з'яўляюцца самымі блізкімі лепшыя спадзяванні людзей:

Любите жизнь, любовь и мысль столетий.
Культуре дайте в вечность новый сдвиг.
Я счастлив буду, если вы, как дети,
Простите мне души мятежный крик.

У пару росквіту паэтычных сіл Георгія Саргоніна жадаем яму наступных юбілеяў, адзначаючых новымі вехамі гэтае працавітае, творчае жыццё.

М. КАНАПАЦКІ

Вынікі літаратурнага конкурсу

У снежні мінулага года адбылося падсумаванне конкурса пад загалоўкам «Сучасная беларуская вёска».

Першую ўзнагароду атрымаў Алесь Барскі за п'есу «Гарадскія госці». Дзве другія ўзнагароды атрымалі Юрка Геніюш за п'есу «Зямля» і Мікалай Лобач за апавяданне «Лёс недарэчны».

Тры трэція ўзнагароды атрымалі Янка Чыквін за п'есу «Калі хто чужы», Віктар Швед за вершы, прысвечаныя вясковай тэме і Уладзіслаў Дваракоўскі за апавяданне «Два вобразы жыцця».

Я. БУРШ

НАЙМАЛОДШЫЯ І ВАЙНА

Таты
не памятаю...
Знаёмы казаў:
— Тату нёс
на руках
у акопы.

Слёзы пацяклі
на асірацелы твар.

Я памятаю
чужых
крыклівых людзей,
вялікі
на ўсю вёску агонь
і масавы
вяскоўцаў плач:
хацеў я пагрэцца
пры харошым агні,
але мамін лямант...
горла мне сціснуў,
а слёзы ў вачах
патройвалі пажар.
Я быў у сярэдзіне хараства
і роспачы людзей!

— Чаго яны плачуць
пры такой цеплыні?
На другі дзень
усе
капалі зямлянкі.
— Мама,
за што
нашага тату забілі?
Ці ён
калі -небудзь ажыве?

Нас выгналі
з вёскі
злыя салдаты...

Дарослыя казалі:
— Баяцца партызан.

— Мама,
а хто гэта
партызаны?

У горадзе,
як у лесе,
я ўсё губіўся...

Людзі паўтаралі:
— У горадзе пекла.
Нешта трашчала.
дзяцей насілі ў падвал.

— Мама,
за што
людзі б'юцца
на вайне?

Вясною
прыехалі ў сяло.
Я пазнаў свой вяз.
Пад ім ацалела каморка
на цацкі.

Людзі
разбіралі бомбасховішчы...

Мы бегалі
пазнаваць бярвенні
з нашае хаты...

Калісь
Коля выразаў на адным
маю манаграму...

КАНСТЫТУЦЫІ БССР 45 ГОД

У буры грамадзянскай вайны, у цяжкія гады змагання з чужаземнай інтэрвенцыяй нараджалася на Беларусі новая савецкая рэчаіснасць. Даслоўна ў час кароткіх перадышак у гэты ваенны перыяд узнікалі органы ўлады, паяўляліся прыкметы новага грамадска - палітычнага ладу, прадвяшчаючага ўзнікненне беларускай дзяржавы. Асабліва багатым гэтымі падзеямі з'яўляўся 1919 год, якога першы дзень — 1 студзеня — прынёс апублікаванне Маніфеста Часовага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага ўраду Беларусі аб абнародванні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Наступны месяц прынёс новую знамянальную падзею. 3 лютага была прынята І з'ездам Саветаў Беларусі першая Канстытуцыя БССР.

2—3 лютага 1919 года ў Мінску, у памяшканні гарадскога тэатра, адбыўся І з'езд Саветаў рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў Беларусі. Прысутнічаў на ім Старшыня Усесаюзнага цэнтральнага выканаўчага Камітэта Якаў Свярдлоў. У сваім выступленні даў ён высокую ацэнку гераізму беларускага народа і запэўніў з'езд, што Савецкі ўрад дапаможа Беларусі ў ліквідацыі гаспадарчай разрухі, у адбудове эканомікі і культуры краіны. 3 лютага была прынята першая Канстытуцыя БССР — Асноўны закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Узорам і падставай да яе была Канстытуцыя РСФСР, прынятая 10 ліпеня 1918 г. V Усерасійскім з'ездам Саветаў. У Канстытуцыі гаварылася: «Беларуская рэспубліка — гэта свабоднае сацыялістычнае грамадства ўсіх працоўных Беларусі. Уся ўлада ў межах Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Беларусі належыць рабочаму насельніцтву краіны, аб'яднанаму ў гарадскіх і сялянскіх Саветах».

Канстытуцыя акрэслівала структуру ўсіх органаў улады на Беларусі. Вышэйшай уладай у рэспубліцы з'яўляўся з'езд Саветаў, а ў перыяд між з'ездамі — Цэнтральны Выканаўчы Камітэт. У яго склад увайшло 45 асоб. У час гэтага гістарычнага з'езда былі зацверджаны герб і сцяг БССР. Працоўныя краіны з вялікім уздымам прынялі рашэнні І з'езда, здзяйсняючага спрадвечныя мары народа аб сацыяльнай і нацыянальнай справядлівасці. (мк)

Семінар у гонар 45-ай гадавіны БССР

Стараннем Ваяводскага праўлення ТППР і Галоўнага праўлення БГКТ, 17 студзеня г.г. у Беластоку адбыўся семінар, прысвечаны 45-ай гадавіне заснавання беларускай сацыялістычнай дзяржаўнасці. Семінар адкрыў сакратар ВП ТППР Пётр Санюковіч, які адзначыў вялікую вагу гэтага культурнага мерапрыемства на Беласточчыне, мяжуючай з БССР.

Даклад аб гістарычным шляху беларускай рэспублікі прачытаў інструктар Галоўнага праўлення БГКТ Віктар Швед. Дакладчык шырока прадставіў умовы, у якіх нараджалася першая ў гісторыі беларускага народа дзяржава. Асабліва шмат увагі прысвяціў Віктар Швед росквіту беларускай эканомікі і культуры за гады савецкай улады. Цікавымі лікамі і прыкладамі праілюстраваў ён буйнае жыццё нашага ўсходняга суседа, яго шпаркі марш побач другіх сацыялістычных дзяржаў да новых перамог. У дакладзе было таксама закранута пытанне гаспадарчых сувязей паміж Польшчай і БССР, якія паспяхова разгортваюцца ў рамках Савета ўзаемнай гаспадарчай дапамогі.

Аб польска - беларускіх культурных сувязях гаварыў Аляксандр Баршчэўскі. З яго цікавага і змястоўнага дакладу прысутныя даведаліся аб шчыльных узаемаадносінах паміж дзвюма братнімі славянскімі культурамі. Асаблівую ўвагу дакладчык удзяліў справам пасляваенных сувязей у галіне навукі, літаратуры, музыкі, тэатра і мастацтва. Адзначым, што ГП ТППР апублікавала даклад А. Баршчэўскага асобным выданнем. Гэтая навінка каштоўная асабліва таму, што яна з'явілася ўпершыню ў папулярызатарскай дзейнасці ТППР.

Семінар, прысвечаны 45-ай гадавіне БССР, — гэта адно са шматлікіх сёлеташніх мерапрыемстваў у Польшчы ў гонар вялікага юбілею Беларусі.

МК.

ЯК РАЗУМЕЎ ЛЕНІН

(Працяг са стар. 2)

школьнай і наогул культурнай справы ў дзяржаве.

Супраць уключэння ў праграму РСДРП пункта аб праве нацый на самавызначэнне выступілі таксама польскія сацыял-дэмакраты, імкнучыся супрацьпаставіць свой пункт гледжання па нацыянальным пытанні поглядам ППС. Змагаючыся супраць нацыяналізма ППС, польскія сацыял-дэмакраты кінуліся ў другую крайнасць. Яны сталі на шлях нацыянальнага нігілізма, недаацэнкі важнасці і актуальнасці нацыянальнага пытання. Калі ППС стаяла за аддзяленне Польшчы пры ўсіх абставінах, дык польскія сацыял-дэмакраты сталі на пункце гледжання адмаўлення неабходнасці барацьбы за адбудаванне дзяржаўнай самастойнасці Польшчы. Погляды польскіх сацыял-дэмакратаў на нацыянальнае пытанне былі потым падрабязна выкладзены ў працы Ружы Люксембург «Нацыянальнае пытанне і аўтаномія» (1908—1909 г.)

II з'езд РСДРП большасцю галасоў адкінуў прапановы бундаўцаў і польскіх сацыял-дэмакратаў і прыняў ленінскае праграмнае становішча па нацыянальным пытанні.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

З ПУСТОГА І САЛАМОН...

Любім прывесці пагаворку. Мінаюць гады, а пагаворкі не трацяць сваёй свежасці. Ну хто ж сёння скажа, што з пустога налье Саламон? Нягледзячы на найбольшыя жаданні і найбольш дасканалыя метады, нічога з гэтага не выйдзе.

Гэтую пагаворку можна прымяніць да беластоцкай сельскай гаспадаркі, а асабліва жывёлагадоўлі. Найбольш вопытны жывёлавод не зможа дабіцца высокай прадукцыйнасці жывёлы без адпаведнай колькасці кармоў. Гэта вельмі важная праблема ў нашым ваяводстве — кармы і яшчэ раз кармы. Шмат гаварылася аб гэтым на апошняй нарадзе ваяводскага сельскагаспадарчага актыву.

Маем дасягненні. Яны выражаюцца ў параўнаўча хуткім тэмпе прыросту пагалоўя жывёлы, асабліва кароў і свіней. Аднак не можам пахваліцца высокай прадукцыйнасцю. У гэтым сэнсе належым да найбольш адстаючых раёнаў краіны.

Не трэба быць спецыялістам у сельскай гаспадарцы ці вялікім спецам у эканоміцы, каб знайсці прычыны гэтага. Проста маем мала кармоў, а што і ёсць, дык не ўмеем рацыянальна выкарыстаць. Ёсць у нас у гэтай галіне велізарныя рэзервы, выкарыстанне якіх можа прынесці значныя эканамічныя эфекты як сялянам, так і дзяржаве.

Найбольшым рэзервам беластоцкай сельскай гаспадаркі з'яўляюцца зялёныя ўгоддзі. Лугі і пашы займаюць на Беласточчыне больш 500 тыс. га. Меліярацыя праведзена ўжо на 120 тыс. га.

Аднак вялікія капіталаўкладанні не прыносяць тут належнай прадукцыйнай карысці, бо сяляне не дацэньваюць значэння сталых зялёных угоддзяў і не прымяняюць на іх дасягненняў навукі. Маю на думцы ў першую чаргу пашы і выганы, якія ў большасці вёсак вельмі занядбаныя. У выніку гэтага 1 гектар пашы, які павінен пракарміць 4 кароў, не дае травы нават для адной каровы.

Другі недахоп — малая колькасць сакавітых кармоў. Як вынікае з кармавога балансу, патрэбы ў сакавітых кармах задаволены ў нас толькі ў 17 — 20%. У некаторых паветах становішча больш як дрэннае. Напрыклад, у Дуброўскім павеце, паводле балансу, ёсць такі запас сакавітых кармоў, што яго хопіць для ўсёй жывёлы павета толькі на чатыры — пяць дзён. А сакавітыя кармы адыгрываюць велізарную ролю, асабліва ў кармленні кароў. Яны танныя, маюць шмат вітамінаў і цукру, павялічваюць надоі малака.

І далей вельмі мала маюць нашы жывёлаводы зялёных кармоў, сіласу і кармавых прапашных. Трэба шырэй папулярызаваць люцэрну, лубін, сарадэлю, кармавую капусту, кукурузу і г.д. А пакуль што сілас пакрывае толькі 1/8 патрэбы.

Асобнае пытанне — канцэнтраваныя кармы. У нас існуе традыцыя карміць жывёлу дробленым зернем. Але зерне мае мала бялкоў. Трэба вымяніць яго на мяшанкі, у якіх колькасць бялкоў у два разы большая. Такім чынам можна палепшыць малочнасць кароў і сэканоміць значную частку збожжа.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Дух ЛЯЦКАЙ ПУШЧЫ

Гаёвы Мікалай Гайдук пастаяў ракам і падняўся на ногі. Ён п'яны дазарэзу, але прытомны. Ідзе наперад, свет ходзіць хадуном, пушча дзіка рагоча са свайго стоража... Апоўначы леснікова вандроўка закончылася на чужым пароге. Ламаўся ў дзверы — упусцілі. У цёплай хаце змарыў яго сон — паваліўся на ложак так, як стаяў. А калі ранкам прадзёр вочы, перапужаўся не на жарты: прапала вінтоўка і ручны гадзіннік. Не менш ад яго быў перапалоханы і сам гаспадар, які разам з сынам пабег шукаць свежым следам. Вярнуліся ўцешаныя — згубу пазнаходзілі і хуценька данеслі да рук пана гаёвага. Хай Бог крые і ратуе, што чаўплося б, каб не знайшлі!

Гайдука знелюбілі не толькі тыя, куды прыпаўзе начаваць. Аднаго разу паявіўся ў краме і... пачаўся страшны канцэрт: абзываў брыдкімі словамі і жывых, і мёртвых. Збеглася народу. Солтыс не стрымаў публічнай ганьбы і хапіў за гіру з вагі. Мала бракавала, а дайшло б да лабатрэшчын. Кажуць, Гайдука ветрам вынесла на вуліцу...

Да Дзмітра Несцерука ў Ахрымах, пажылога ўжо чалавека, прыйшлі Кастусь Бачынскі і Уладзімір Ахрымюк. Гутарылі, талкавалі, аж бачаць, коціцца ў хату Гайдук, буяніць і прыдзіраецца. На шчасце, баявы запал загасіла гаспадыня, ёй удалося выпхнуць яго вон. Не асмеліўся падняць рукі на старэйшую жанчыну, не. Прастаяў, прагарланіў паўвечара каля несцеруковай хаты, чакаў, пакуль яны выйдуць. Задумаў біцца, таму чакаў доўга і ўпарта. Але каму ж міла ваяваць з узброеным чалавекам! Не дачакаўся.

Праз некаторы час аднак правёў фармальны налёт на Ахрымы — з крыкам і енкам, і, як заўсёды, п'яны. Непрытомная запальчывасць гаёвага давяла да авантуры на цэлую вёску. Бой на языкі зацягнуўся, Гайдук адчуў, што прайграе. Сарваў з плячэй вінтоўку, падступіў да М. Бачынскага і нацэліўся. Той вытрашчыў вочы і засланіўся вядром, якое трымаў у руцэ. Бабы і мужыкі ахнулі, дзеці кінуліся пазавугеллю. У Ахрымах на хвілю зрабілася ціха, ціха, і выбухла лаянка, лямант, што аж у Старым Ляўкове людзі чулі.

Гаёвы Мікалай Гайдук адступіў цераз поле ў лес, знік.

Ён бушуе цяпер наўкруг па вёсках ды хутарах, хваліцца, што прымусіць Ахрымы красці лес і потым гуртам пасаджае ў турму. Зробіць з іх вечных зладзеяў !

Вайна паміж гаёвым і вёскаю зацяжная. Яе раз'ятрыў арышт гайдуковага ляснічага, неспадзяваны, як гром з яснага неба! Завязалася следства аб патаемным гандлю дрэвам, якое ў канцы канцоў загразла на месцы. Гайдук і ягоны начальнік выйшлі цэлымі, але падазронасць, што да гэтай справы прычыніліся Ахрымы, не дае яму спакою. Калі часам бывае цверазейшым, грызе вяскоўцаў хвальбою, што ў яго «ў павеце шырокія плечы, ніхто нічога мне не зробіць!»

Словам, гайдуковая вайна нерваў грыміць, кладзецца бураломам па лясной аколіцы, бліскае зубялямі, вышчаранымі ў паскуднай лаянцы. Відаць, яе пазіцыі яшчэ далёка ад Ляцкага надлясніцтва, бо якасьці нічагуткі не чуў аб ёй надляснічы Ю. Ваўкавыцкі. А варта яму паслухаць пагаворку гайдуковых землякоў, што гаёваму выпіўка расце на сасне.

Сосен у пушчы многа, многа...

Кастусь ЯНКОЎСКІ

ПРЫЕМНЫ ВІЗІТ

Марозным адвячоркам 14 студзеня пад будынак пачатковай школы ў Альхоўцы заехала машына. Хутка малышы па ўсёй вёсцы разнеслі вестку, што прыехала кінаперасоўка з Галоўнага праўлення БГКТ у Беластоку. Хутка школьная зала запоўнілася да апошняга месца. Дэманстраваўся савецкі кінафільм «Вуліца поўна нечаканасцей». Фільм спадабаўся ўсім гледачам.

Вялікае дзякуй беластоцкім таварышам за такі прыемны візіт! Прыязджайце часцей!

Міхась Гаротны

ПА РОДНЫХ МЯСЦІНАХ

Мелюшкі. фота А. Казёл

НЕ ТОЛЬКІ ЗУБРЫ

(Працяг са стар. 1)

ўзняць ураджайнасць Хімізацыя зямлі — вось што нам патрэбна, бы здароўе. А штучных угнаенняў — самі ведаеце.

У павеце працуе 28 лекараў. Але толькі трое з іх пасяліліся не ў Гайнаўцы, а ў Белавежы, Кляшчэлях і ў Нарве. Хацелася б, каб гэтыя прапорцыі прадстаўляліся больш карысна для вёскі.

Не можам таксама ўсім жанчынам даць працу, асабліва зімою. Зрэшты, без клопатаў нічога няма.

— Дазвольце яшчэ апошняе пытанне: Калі б у Вас была магчымасць заняць пасаду старшыні Прэзідыума кожнай іншай павятовай рады нарадовай, ці захацелі б Вы выкарыстаць гэтую магчымасць?

— З Гайнаўшчынай звязаны я ад дзяцінства. Цяпер другую ўжо кадэнцыю з'яўляюся старшынёй. Усё, што новага ў Гаўнаўскім павеце, радзілася на маіх вачах. Глянеш на школу, для прыкладу, на такую, як у Арэшкаве — і душа радуецца. Год-два таму быў тут голы пустыр. Павет свой ведаю не горш уласнага памяшкання. І людзі тут мне вельмі блізкія. Не, калі гэта толькі будзе залежыць ад мяне, я адсюль нікуды не пайду.

Гутарыў **В. РУДЧЫК**
Фота аўтара

ВЕСТКІ БССР

Шырокая дарога хіміі

У першай палове студзеня ў Мінску адбыўся Пленум ЦК Камуністычнай партыі Беларусі.

У дакладзе, з якім выступіў на Пленуме кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі — К. Т. Мазураў, падкрэслівалася, што мінулае дзесяцігоддзе ў развіцці эканомікі Беларусі было асабліва плённым. Зараз на Беларусі шпаркімі тэмпамі развіваецца хімічная прамысловасць. Датэрмінова ўведзены ў эксплуатацыю першыя тэхналагічныя ўстаноўкі аднаго з большых у краіне — Полацкага нафтаперапрацоўчага завода, а таксама Салігорскага калійнага камбіната.

Удзельнікі пленума заначылі, што ўсё дагэтуль зробленае ў развіцці вялікай хіміі Беларусі — гэта толькі пачатак барацьбы за ажыццяўленне праграмы развіцця хімічнай прамысловасці і хімізацыі народнай гаспадаркі, накрэсленай снежаньскім Пленумам ЦК КПСС.

Шырокая хімізацыя вядучых галін эканомікі мае вялікае значэнне для сельскай гаспадаркі. Прымяненне мінеральных угнаенняў нароўні з хуткімі тэмпамі механізацыі азначае рэвалюцыю ў калгаснай і саўгаснай вытворчасці. Беларускія падзолістыя і тарфяныя глебы вельмі чулыя на мінеральныя ўгнаенні. Пры адпаведным выкарыстанні мінеральных угнаенняў на Беларусі можна атрымоўваць высокія ўраджаі.

І таму ў прынятай на Пленуме пастанове прадбачваецца да канца бягучай сямігодкі давесці прадукцыю мінеральных угнаенняў у рэспубліцы да 2.185 тысяч тон. Гэта карэнным чынам павялічыць ураджаі беларускіх палёў.

ЯК РЫГОР ЧОРТА ВЫГАНЯЎ

(Працяг са стар. 3)

Згадзіліся на дзве жмені золата. Загадаў Рыгор млынару ўзяць папругу і лупіць сатану, як толькі той пакажацца. Сам ён усе дзверы ў хаце наўсцяж паадчыняў, узяў качаргу, адчыніў печку ды як пырне качаргою. Тут і пачалося. У печы нешта дзіка заравела і адтуль выскачыў увесь у сажы госць млынаркі. Млынар пасінеўшымі з перапалоху вуснамі вышаптаў толькі: «У імя Атца і Сына» і перацягнуў з'яву з усяго размаху папругаю па мяккім месцы. Благім матам завыла нячыстая сіла (млынар нават расказваў, што ў тую хвіліну ў хаце сераю запахла), і, пераварочваючы лаўкі, крэслы і хатнюю пасуду, кінулася ў адчыненыя дзверы, трымаючыся абедзвюма рукамі за пабітае месца. За хвіліну за ёю і след прастыў.

Ацуціўшы жонку, якая з уражання страціла прытомнасць, узрадаваны млынар адразу выплаціў Рыгору дзве жмені золата ды яшчэ выменяў у яго цудоўны мяшок з хітрым чорцікам на пару добрых коней і брычку. Невядома чаму,назіраючая за ўсім гэтым млынарка зноў абамлела. Млынар кінуўся да жонкі, а Рыгор, не чакаючы, пакуль той ацуціць яе, узмахнуў пугаю і паехаў далей у свет.

ЮРКА ГЕНІЮШ

НАШЫ ТАФІЛАЎЦЫ

Калі вы захапляецеся прыродай Гайнаўшчыны, абавязкова заедзьце ў вёску Тафілаўцы. Яна размешчана ў вельмі маляўнічай аколіцы.

Зараз за клунямі, хаваючыся ў лазняку, бяжыць, спяшаецца рэчка Арлянка. Кругом лугі. Вясною яны засцілаюцца незвычайна прыгожым дыванам кветак, па якім можна прайсці ў цянёк ляска Бабка. Апошняя ваенная завіруха, быццам баючыся парушыць прыроднае хараство, пашчадзіла Тафілаўцы. Вёска засталася цэлай. У ёй зараз каля 80 гаспадароў. За гады народнай улады ў вёсцы адбыліся прыкметныя змены. У хатах граюць радыёпрыёмнікі. Вясною 1961 года адкрыта новая крама. Прадавец у нас Мікола Рыбак — чалавек гаспадарлівы. У яго краме ўсё можна купіць, ад іголкі да самай вялікай рэчы.

Тафілаўцы ганарацца і сваёй пажарнай камандай. Члены каманды — людзі адданыя сваёй справе. Яны неаднойчы выратавалі ад агню маёмасць людзей у шматлікіх вёсках. У пажарніцкай рамізе прылады заўсёды гатовы да акцыі.

Ад 1960 года існуе ў вёсцы сельскагаспадарчы гурток, старшынёй якога з'яўляецца Міхась Корч. Гурток пакуль яшчэ асаблівай дзейнасці не праявіў. А зямля ў нас выдатная, у большасці 2, 3 і 4 класы. Прыманіць адпаведную механізацыю ў яе апрацоўцы — і ўраджаі падвояцца. Людзі стануць жыць яшчэ больш заможна. Ёсць у вёсцы і моладзь. Вясёлая, жыццерадасная моладзь. Любіць паспяваць, патанцаваць. Асабліва прыгожа спяваюць нашыя дзяўчаты.

Але ёсць адна з'ява, якая найбольш дакучае жыхарам вёскі. Гэта адсутнасць электрычнага святла.

Вясною 1957 года многа гайнаўскіх вёсак было электрыфікавана. У тым ліку і Дубічы Царкоўныя, якія ўсяго толькі адзін кіламетр ад Тафілаўцаў. Электрыфікацыя невядома чаму абмінула толькі нашую вёску. Мы верым, што прыдзе час, калі і ў нашых хатах заззяюць электрычныя лямпачкі. Але хацелася б, каб гэты час надышоў хутчэй.

РЫГОР ДЗМІТРУК
Тафілаўцы

ЗАПАС БЯДЫ НЕ ЧЫНІЦЬ

Тут ужо думаюць пра лета.

УКОЛ ЁСЦЬ, ТОЛЬКІ ШПРЫЦ ПАДВОДЗІЦЬ

(Працяг са стар. 1)

Але, як ужо было сказана, не толькі фізічная праца, не толькі намаганні сялян могуць даць жаданыя вынікі. Трэба ўмець перш за ўсё карыстацца ўсім арсеналам навуковых дасягненняў.

Пытаеце, што гэта такое і як яго выкарыстаць на практыцы? Вось іменна. У Беластоку з кожным годам усё больш ёсць інжынераў і тэхнікаў сельскай гаспадаркі. Шмат спецыялістаў ужо працуе па сваёй прафесіі. Дванаццаць год таму назад арганізаваўся ў Беластоку Ваяводскі аддзел Таварыства інжынераў і тэхнікаў сельскай гаспадаркі. Лічу, што іменна гэта грамадская ўстанова павінна тут сказаць сваё моцнае слова. Быў час, калі ў нашым ваяводстве не было сельскагаспадарчых машын, не было трактароў, не было мінеральных угнаенняў і не было людзей з сельскагаспадарчай адукацыяй. Тады гаварылася ў першую чаргу аб неабходнасці будовы ў краіне машын і трактароў, аб неабходнасці падрыхтоўкі кадраў інжынераў і тэхнікаў, якія былі б уколам для сельскай гаспадаркі.

Машыны ўжо ёсць, трактары таксама, з мінеральнымі ўгнаеннямі не так ужо дрэнна. Ёсць салідны ўкол у выглядзе кадраў спецыялістаў, толькі шпрыц падводзіць, штосьці ў ім заядае. Даруйце за такое параўнанне, але шпрыцам у маім разуменні з'яўляецца не толькі аддзел сельскай гаспадаркі, але ў першую чаргу таварыства інжынераў і тэхнікаў сельскай гаспадаркі.

Справаздача аб дзейнасці Ваяводскага аддзела таварыства інжынераў і тэхнікаў, зробленая на VIII з'ездзе дэлегатаў гурткоў 11 студзеня гэтага года, гаворыць аб тым, што Таварыства шырока ўключылася ў рэалізацыю пяцігадовага плана, у арганізацыю розных форм сельскагаспадарчага навучання, а значыць і ў папулярызацыю сельскагаспадарчых ведаў на вёсцы. Даведваемся са справаздачы, што таварыства згуртоўвае 862 члены, аб'ядноўвае 39 гурткоў, і што працуе чатыры секцыі: ветэрынарная, заатэхнічная, секцыя ПГР і секцыя прагрэсу ў сельскай гаспадарцы. Апрача гэтага даведваемся, што 350 інжынераў і тэхнікаў з сельскагаспадарчай адукацыяй працуе асобна ад таварыства. Такім чынам матэматычныя вылічэнні паказваюць, што 862+350 = 1212. Вось даволі вялікая армія сельскагаспадарчых інжынераў і тэхнікаў, аб якой яшчэ да нядаўна ў Беластоцкім ваяводстве нават і не снілі.

Таварыства на працягу двух гадоў арганізавала 416 лекцый. Як на 1212 інжынераў і тэхнікаў, дык магло б быць больш. Але не ў тым справа.

На гэтых лекцыях прысутнічала 6 тысяч чалавек. А ў нашым ваяводстве больш 1 мільёна 100 тысяч жыхароў. Пераважаючая большасць — сяляне.

Напэўна вёска патрабуе больш сельскагаспадарчых кніжак і часопісаў. Шмат дапамагаюць артыкулы з перыядычнага друку. Але наймацней адчуваецца на вёсцы недахоп канкрэтнай парады непасрэдна ад спецыяліста.

Аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва Прэзідыума ВРН выдаў нядаўна «Poradnik Rolnika Białostockiego». Ён падае вельмі цікавыя і патрэбныя матэрыялы. На старонках «Парадніка» выступаюць спецыялісты. Аднак непрадумана, як мне здаецца, прызначэнне гэтага выдання. Выдрукаваныя 1500 экземпляраў раскупяць напэўна самі інжынеры і тэхнікі. Частка застанецца ў горадзе. Вядома, ёсць тут сярэднія сельскагаспадарчыя школы з агульным лікам 2100 навучэнцаў, а ў прафесіянальнай сельскагаспадарчай школе 667 вучняў. Такім чынам, тая частка (каля 300 экз.) прыпадае амаль на 3 тысячы вучняў, не лічачы яшчэ 6 тысяч вучняў у школах сельгаспадрыхтоўкі. Гэта вельмі мала, калі хочам такім шляхам будзіць свядомасць беластоцкага селяніна.

Сельскагаспадарчая навука ў нашым ваяводстве несумненна ідзе наперад. З кожным годам маем усё больш мудрых людзей не толькі ў горадзе. Аднак здаецца, што рэалізацыя пастаноў XIV Пленума ЦК ПАРП будзе патрабаваць прымянення ўсіх сродкаў і ўсіх інжынерна - тэхнічных сіл. Беластоцкае ваяводства можа і павінна прадукаваць больш збожжа і мяса. Маем для гэтага вялікія рэзервы.

ЗЫГМУНТ БЖАЗОЎСКІ

Волгаград. 21 год назад тут разыгралася адна з рашаючых бітваў у другой сусветнай вайне.

ДОМ НА РЫСОРАХ

Не праходзіць і некалькі месяцаў, як газеты паведамляюць аб новых няшчасцях, якія прыносяць землетрасенні. Ратунку ад іх няма. Меры, якія прымаюцца будаўнікамі для захавання дамоў ад разбурэнняў, мала апраўдваюць сябе. Пасля землетрасенняў гарады ператвараюцца ў руіны. І тым не менш, вядомы здзіўляючыя прыклады ўстойлівасці дамоў. У асноўным гэта старадаўнія мячэці і вежы ўсходніх гарадоў.

Сакрэт старажытных дойлідаў быў просты. Высотныя канструкцыі не мелі цвёрдай сувязі з зямлёй. Так, у Сярэдняй Азіі пад аснову мячэці замест фундаменту падкладаліся чаротавыя падушкі, якія і амартызавалі падземныя ўдары, і змякчалі ваганні глебы. Гэтая ідэя была выкарыстана савецкім інжынерам Ф. Д. Зяньковым. Па яго праекту ў Ашхабадзе пабудаваны адзіны ў свеце дом на стальных рысорах. Масавае будаўніцтва такіх дамоў — пытанне недалёкай будучыні. І тады землетрасенні будуць не страшны.

СТАЕРЫ З ПЛЯМЕН ТАРАГУМА

Марафон, аказваецца, не самая доўгая спартыўная дыстанцыя. Індзейцы з плямён Тарагума, якія жывуць у гарах Сьера-Мадрэ, у паўночна - заходняй Мексіцы, рэгулярна наладжваюць спаборніцтвы ў бегу на... 270 кіламетраў! Гэты бег нагадвае трэніроўку футбалістаў: удзельнікі кожнай каманды гоняць перад сабою невялікі мячык. Балельшчыкі бягуць побач і падбадзёрваюць бегуноў, даюць ім ежу і ваду, уначы асвятляюць трасу факеламі.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

ГІБЕЛЬ ІНДЗЕЙСКАЙ ІМПЕРЫІ

У старажытныя часы на вялікіх прасторах Паўднёвай Амерыкі знаходзілася індзейская імперыя інкаў. Яе сталіцаю з'яўляўся горад Куско, што значыць «Пуп зямлі». Імператара Вялікага Інку лічылі сынам сонца, жывым богам, уладальнікам жыцця падданых. Індзейцы не ведалі ні гандлю ні грошай. Золата для іх не мела цаны. Лічылі яго свяшчэнным металам, прыналежным богу сонца. У храмах інкаў збіралася мноства золата.

Вялікі Інка Хуайна-Капак перад смерцю падзяліў сваю імперыю на дзве палавіны: паўднёвую са сталіцаю Куско перадаў сыну Хуаскару, паўночную з горадам Кіто — сыну Атауальпе. Паміж братамі загарэлася варожасць. Атауальпа па-здрадніцку напаў на Хуаскара, узяў яго ў палон і трымаў у ланцугах.

Якраз у той час на беразе мора паявіўся са сваімі салдатамі Франциска Пісара, іспанскі заваёўнік, якога кароль Іспаніі Карл V назваў «рыцарам залатога мяча», «губернатарам Перу». (Было гэта ў пачатку XVІ ст).

Пісара запрасіў Вялікага Інку Атауальпу на баль. Атауальпа, каб падкрэсліць сваю міралюбнасць і давер, прыбыў у залатых, прыхарошаных пер'ямі насілках на галоўную плошчу горада Кахамаркі, занятага іспанцамі. І Вялікі Інка і яго вяльможы прышлі без зброі. Іспанцы адразу накінуліся на гасцей, перабілі світу. Атауальпа быў падступна знявалены і замкнуты ва ўласным палацы ў Кахамарку.

— Свабоду купляюць, Інка, — сказаў яму аднаго разу Пісара. — Я вызвалю імператара Атауальпу, калі ён запоўніць гэты пакой золатам.

Прайшло нямнога часу і пакой Інкі запоўнілі золатам. Пісара стаў уладальнікам скарбу, аб якім не снілася нават самым багатым еўрапейскім купцам, банкірам, каралям. Аднак Пісара не думаў стрымаць данага слова. На той самай плошчы, дзе паявіўся Атауальпа са сваёю бліскучаю світаю, была пабудавана шыбеніца. Атауальпа быў павешаны. Але пакуль дайшло да гэтага, Пісара выкарыстаў нянавісць Атауальпы да свайго брата Хуаскара, якога забілі ў турме ў горадзе Куско пасланцы Атауальпы.

Жывыя багі індзейцаў не жылі, іспанцы кінуліся грабіць золата інкаў. Але золата, якім былі забіты храмы Куско і Кіто, раптам знікла. Зніклі таксама тыя семдзесят тысяч нош золата, якія нясьлі ў Кахамарку, каб выкупіць Атауальпу...

Іспанцы пачалі страшна мучыць індзейцаў. Але, паміраючы, індзейцы гаварылі толькі адно: «Іншыя ведаюць». Мучылі другіх, прыпякалі на агні, рвалі распаленымі абцугамі цела, і ўсе яны гаварылі адно і тое ж, — два дзіўныя словы не зыходзілі з іх вуснаў, — паміралі страшнай смерцю.

З таго часу многія падарожнікі і шукальнікі скарбаў прайшлі перуанскія горы ўздоўж ды ўпоперак. У 1930 годзе ў сталічным горадзе Ліма паўзвар'яцелы авантурыст — еўрапеец, паміраючы ад трапічнай ліхарадкі, расказваў, што прабіўся ў джунглі і бачыў там храм, абліцаваны золатам. Усіх яго сяброў забілі індзейцы, якія нібы бароняць гэты храм па сённяшні дзень.

У раёне горада Куско шукаюць скарбаў ужо трыста год. Вядома, што са старажытнай сталіцы інкаў прапаў свяшчэнны ланцуг, які ў дні святаў працягвалі цераз галоўную плошчу. Ланцуг быў зроблены з золата, і падняць яго магло дзвесце чалавек. Аб ім расказваюць індзейскія легенды. За ўвесь час, здаецца, толькі аднаму Хозе Эўзебіо дэ Льяна Сапата пашчасцілася знайсці ў 1766 годзе вялікі скарб у аколіцах Куско.

У перуанскіх Кардыльерах наглядаецца дзіўная з'ява: на змярканні, на горных сцяжынах і над некаторымі скаламі паяўляецца зеленаваты агеньчык. Вучоныя яшчэ не выяснілі прычын, а забабонныя горцы цвердзяць, што гэта святло золата, схаванага інкамі. Такія легенды дадаюць ахвоты розным шукальнікам скарбаў і авантурыстам. У XX стагоддзі золата інкаў шукалі амерыканскі палкоўнік Брукс, аўстрыец Тур дэ Кос, француз Рышард Д'Арсей. У 1933 годзе экспедыцыю арганізаваў італьянец Башэці, у 1937 годзе — шатландзец Лох. У нашы дні шукае старажытных залатых скарбаў інкаў шведскі паляўнічы Рольф Бломберг.

(а-ся)

ПЕРУ — краіна на заходнім узбярэжжы Паўднёвай Амерыкі, слаўная некалі дзяржава інкаў, якая тут знаходзілася да XV стагоддзя, пакуль іспанцы не заваявалі яе і не знішчылі высокую культуру і цывілізацыю. Высока ў горах распалажана возера Ціцікака (3854 м. над узроўнем мора). Даўней тут цвіло багатае жыццё. Будаваліся цудоўныя святыні. Цяпер патомкі даўніх інкаў сушаць трыснёг (на здымку), з якога робяцца рыбацкія лодкі.

(вл)

„САТУРН"

Васіль Ардаматскі

Савецкае контрнаступленне на Цэнтральным фронце стала фактам. Вось, значыць, аб якім удары паведамляў Маркаў. Берлін загаварыў аб «арганізаваным адыходзе» войск цэнтральнай групіроўкі з мэтай заняць больш выгадныя пазіцыі для новага магутнага наступлення на Маскву.

Нямецкі генштаб ліхаманкава рыхтаваў вясенне-летнюю кампанію сорак другога года. У гэты час любімым слаўцом Гітлера стала «татальны». Ён патрабаваў, каб усё было татальным: і наступленне, і бамбёжка, і дыпламатыя, і рэпрэсіі. Канарыс узяў гэта слоўца сабе на ўзбраенне. «Разведка таксама павінна быць татальнай», — сказаў ён. Распрацаваны ім план спадабаўся Гітлеру.

— Так, Канарыс, менавіта так! — гаварыў яму Гітлер. — Не павінна быць ні мінуты спакою нервам працўніка! За спіной у яго павінна быць пекла!

Падрыхтоўка і татальная закідка агентуры пачалася яшчэ ў канцы зімы. Савецкіх ваеннапалонных дастаўлялі ў «Сатурн» з некалькіх лагераў, нават з тых, якія знаходзіліся ў Польшчы і Германіі. Спецыяльныя супрацоўнікі абвера, разасланыя па лагерах, вялі там папярэдні адбор. Пад канец сакавіка Андросаў адзін ужо не спраўляўся з праверкай і апрацоўкай палонных. У дапамогу яму быў накіраваны Рудзін.

З раніцы да позняга вечара Рудзін гутарыў з палоннымі. За дзень перад ім праходзіла чарга людзей, і ў

85

кожнага за душой была якая-небудзь подласць. Па гэтым прызнаку іх і падбіралі ў лагерах. Але, назначаныя адным кляймом, гэтыя людзі былі вельмі рознымі. Такіх, што сваю подласць упэўнена лічылі доблесцю, было няшмат. Большасць намагалася прыменшыць значэнне свайго подлага ўчынку. І тады паміж Рудзіным і яго субяседнікамі ўзнікала своеасаблівая гульня. Палонны скромнічаў, гаварыў, што ён толькі фармальна лічыцца даносчыкам, але нічога асабліва карыснага для Германіі зрабіць, маўляў, не паспеў. А Рудзін гэту яго скромнасць падвяргаў розным спакусам і па ступені падатлівасці палоннага на спакусы акрэсліваў глыбіню ўпадку чалавека і яго небяспеку як будучага агента. Ён стараўся, зразумела, накіраваць у разведшколу як можна больш такіх, якія па сваіх даных проста не маглі стаць добрымі агентамі. Аднак рабіць гэта трэба было вельмі асцярожна: адабраныя ім людзі праходзілі яшчэ не адну праверку ў школе.

На кожнага прынятага ў школу агента Рудзін складаў слоўны партрэт і кароткую характарыстыку. Ён паведамляў гэтыя звесткі Бабакіну, той перапраўляў іх Маркаву, а затым іх атрымлівала Масква. Але Рудзін разумеў, што Масква чакае ад яго большага. Ён рабіў усё, каб прасачыцца ў тайнае тайных «Сатурна» і ведаць не толькі прозвішчы агентаў, але і куды і з якой мэтай іх закідваюць у савецкі тыл. І ўсё ж нічога з гэтага не выходзіла. Не дурныя людзі, відаць, распрацоўвалі сістэму сакрэтнасці найважнейшых тайнаў «Сатурна»...

Памятаючы аб галоўнай сваёй мэце, Рудзін рабіў усё, каб зблізіцца з Фогелем — начальнікам школы, які кіраваў таксама агентурнай сувяззю. На самым пачатку ён зрабіў прыкрую памылку, якую не мог направіць дагэтуль. Вінаваты быў Андросаў, які характарызаваў Фогеля як прымітыўнага нацы. І калі ў Рудзіна з'явілася першая магчымасць гутаркі з Фогелем, ён перш за ўсё пусціў у ход элементарную ліслівасць.

— Я бачу, якую каласальную працу вы вядзеце, —

86

сказаў яму Рудзін, — і здзіўляюся, чаму вам не прысвоена больш высокае і дастойнае званне.

Фогель уважліва паглядзеў на яго і сказаў:

— Званне — гэта прыстаўка да прозвішча. Да розуму чалавека яно нічога не прыбаўляе. — Ён холадна ўсміхнуўся. — А часам і ўбаўляе. Гэта калі чалавек схопіць непасільнае яму званне.

— Але я бачу людзей, — працягваў сваю лінію Рудзін, — якія выконваюць значна меншую працу, а званне носяць высокае. Я гэтага не разумею.

— У такой справе, як наша, — сур'ёзна сказаў Фогель, — банк падлічваецца пасля гульні. А ў гэтай гульні генералы і фельдфебелі маюць роўныя шанцы. Поспех залежыць ад умення гуляць.

Рудзін ужо зразумеў, што Фогель зусім не такі прымітыўны, як паказаўся ён Андросаву.

Аднойчы яны загаварылі аб Андросаве.

— Мне здаецца, Андросаў — вельмі надзейная фігура, — сказаў Рудзін.

— А калі абставіны зменяцца, тады як? — хутка спытаў Фогель.

— Якія абставіны?

— Ну... ход вайны?

— Назад яму ўсе дарогі адрэзаны. На тым баку яго чакае толькі адно: расстрэл або шыбеніца.

Рудзіна насцярожыла апошняе пытанне. Гэта, бадай, дзелавое прашчупванне.

— У вас ёсць сям'я? — працягваў пытаць Фогель.

— Толькі бацька.

— А ў мяне ёсць жонка, — задуменна сказаў Фогель, — і мне цяжка без яе.

— А чаму вы не выклічаце жонку сюды? — спытаў Рудзін.

Фогель развёў рукамі:

— Што вы, Крамер! Яны ж там уяўлення не маюць, у якіх сабачых умовах мы тут жывем. Сёння я атрымаў пісьмо. Жонка просіць мяне не заседжвацца ў кактэйль-барах. Вы разумееце, Крамер, з якога неба Рэната глядзіць на наша жыццё ў тутэйшых умовах?

87

ТРЫБУНА чытачоў

ХВАЛЯЦЬ ГАСПОДУ

Аб гасподах у большасці пішам крытычныя інфармацыі. Бо неахайна, бо многа тут п'юць, мала смачнай ежы. З прыемнасцю сцвярджаем, што гэтага нельга сказаць аб Сакольскай гасподзе. Змяшчаецца яна ў старым будынку, але чысціня тут утрымоўваецца належная. Абслуга акуратна апранутая, ветлівая і найважнейшае, што не змушае доўга чакаць заказанай ежы.

Намечаны план на мінулы год гаспода перавыканала амаль на адзін мільён злотых. Тут зусім не настаўляюцца на продаж алкаголю. Напрыклад, у мінулым годзе яна прадала харчавых прадуктаў, падрыхтаваных у сваёй кухні, на суму паўтара мільёна злотых. І калі ўжо хвалім Сакольскую гасподу, дык за смачную ежу. Варта падкрэсліць, што на 29 асоб, працуючых у гасподзе, толькі 3 асобы працуе ў адміністрацыі.

Добрая праца гасподы — заслуга перш за ўсё кіраўніка Людмілы Змітровіч і яе намесніка Алі Міскевіч. (вб)

НАШЫ ДЗЯЎЧАТЫ ВУЧАЦЦА

Дзяўчаты, якія ходзяць у школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, не толькі вучацца добра гаспадарыць, але і хочуць умець добра гатаваць. Перад заняткамі сельскагаспадарчых прадметаў раз у тыдзень адбываюцца заняткі гатавання. Вучыць гатаваць настаўніца пачатковай школы Надзя Цялушэцкая. Яна здала курс гатавання ў Беластоку. Вывучаюць яны, як трэба харчавацца пры розных працах — фізічнай і разумовай — і што і колькі чалавек павінен за дзень з'ядаць, каб арганізм чалавека не адчуваў недахопу ў мінеральных рэчывах, якіх арганізм патрабуе. Гэта дзяўчатам вельмі спатрэбіцца ў жыцці. Яны будуць правільна і рацыянальна карміць сваю сям'ю.

Віктар Харкевіч
в. Старое Ляўкова

АНУЧНІК

Амаль у кожнай вёсцы ёсць крамы, у якіх за грошы можна купіць усе гаспадарчыя прылады, гаршчок, каструлю, іголку ці іншую рэч, патрэбную ў штодзённым жыцці. Але ці купіш у вясковай краме гэтыя рэчы за старыя, нікому непатрэбныя анучы, жалезны лом ці свіную шэрсць?

Такія магчымасці дае нам толькі анучнік са сваёй крамай на колах. (Анучнікам завуць чалавека, які абменьвае фабрычныя вырабы на анучы, свіную шэрсць і г.д.).

Калі анучнік прыедзе ў вёску, кожны можа выменіць непатрэбныя вопратку ці жалезны лом на розныя міскі, чыгуны, кубкі і г.д., якія вельмі патрэбны кожнай гаспадыні. Адным з анучнікаў у Гайнаўскім павеце з'яўляецца селянін вёскі Лука Сымон Лобач. Ён ужо працуе так многа год. Пабываў амаль у кожнай вёсцы нашага павета. Крама на колах патрэбная вельмі і для сялян і для прамысловасці. Непатрэбныя старыя рэчы — гэта добрая сыравіна для тэкстыльнай фабрыкі, жалезны лом — для металургіі.

Янка Бура
Тарнопаль

МАСЕВА ЗЛУЧАНА З БЕЛАСТОКАМ

Аўторак 14 студзеня быў радасным днём для жыхароў вёскі Масева ў Белавежскай пушчы. Першы раз у гісторыі вёскі да іх прыехаў аўтобус ПКС па новай дарозе з Альхоўкі, якую будавалі грамадскім чынам усёй акаліцай. З гэтага дня аўтобус будзе рэгулярна курсаваць з Беластока ў 19.49 гадзін праз Нарву ў Масева і назад у 4.45. Шчаслівага падарожжа! (вб)

НАВІНКІ Ў ПРАМЫСЛОВАСЦІ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ МАШЫН.

Камбайны для прапашных

Прамысловасць сельскагаспадарчага машынабудавання падрыхтавала ў апошні час прататыпы машын, прызначаных для механізацыі найцяжэйшых работ пры выкопках прапашных. Найбольшай навінкай з'яўляецца камбайн для збору буракоў, які быў сканструяваны ў Прамысловым інстытуце сельскагаспадарчых машын у Пазнані. Прычэплены да трактара «Зэтар — 3011», камбайн за 8 гадзін працы збірае буракі з 1,3 га. Камбайн аддзяляе лісце ад карэння, а абслугоўвае яго толькі дзве асобы. Такім чынам камбайн заступае працу больш дзесятка чалавек.

Універсальную бульбакапалку сканструявалі на фабрыцы сельскагаспадарчых машын у Стшэльцах Апольскіх. Бульбакапалка прадукуецца ў двух відах — для раўнін і халмістых узгоркаў, на 100 кг лягчэйшая, чым вядомыя да гэтага часу, і мае лепшую прадукцыйнасць. За 8 гадзін працы яна выкопвае бульбу з 3 га.

Механізацыю пагрузак буракоў і бульбы забяспечвае пагрузчык канструкцыі ГДР, які пачалі прадукаваць у нас. Гэта машына з прадукцыйнасцю каля 50 тон за гадзіну добрая яшчэ тым, што мае транспарцёр са штучных рэчываў. Гэта забяспечвае клубні ад пашкоджання.

Усе гэтыя прататыпы прайшлі пробы экзамен і хутка прамысловасць прыступіць да іх серыйнай прадукцыі. (АР)

КІНО

Праграма
на 4 — 9.II.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Dziewczęta" (polski), 4—6. „Ostatni kurs" (polski), 7—9.

Кляшчэлі
„Manekin Pis" (holenderski), 4—6. „Sami na oceanie" (radz.), 7—9.

Дубіны
„Po latach" (radz.), 8—9.

Нараў
„Poślubny rejs" (angl.), 5—9.

Нараўка
„Przystanek — komisariat" (węgierski), 8—9.

Чаромуха
„Syn skazańca" (angl.), 4—6. „Ostatni kurs" (polski), 7—9.

Чыжы
„Smarkula" (polski), 5—9.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Trudne godziny" (radz.), 5—9.

Бранск
„Ziemia aniołów" (węgierski), 4—6. „Kanciarze i Spółka Akcyjna" (NRF), 7—9.

Орля
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 5—9.

Райск
„Dwie sroki za ogon" (radz.), 5—9.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Rodzaj miłości" (angl.), 4—6. „Krążownik szos" (franc.), 7—9.

Міхалова
„Zakochała się dziewczyna" (radz.), 4—6. „Daleka jest droga" (polski), 7—9.

Супрасль
„Tylko we dwoje" (angl.), 3—6. „Yokmok" (polski), 7—9.

Чорна Беластоцкая
„Gra zwana miłością" (szwedzki), 4—5. „Zabawna buzia" (USA), 6—7. „Ludobójcy" (szwedzki), 8—9.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Rodzaj miłości" (angl.), 4—6. „Krążownik szos" (franc.), 7—9.

Мілейчыцы
„Ludzie błękitnego płomienia" (radz.), 4—5. „Nasz kochany potwór" (angl.), 6—7. „Gwiaździsty bilet" (radz.), 8—9.

Нурэц
„Moralność pani Dulskiej" (czeski), 4—6. „Daleka jest droga" (polski), 7—9.

Сідра
„Karabiny i gołębie" (węgierski), 4—5. „Diabeł morski" (radz.), 6—7. „Mam tu swój dom" (polski), 8—9.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Spieniony nurt" (rumuński), 4—6. „Sprawa Niny B" (franc.), 7—9.

Сухаволя
„Strachy zamku Spessart" (NRF), 4—6. „Ich dzień powszedni" (polski), 7—9.

Шудзялава
„Noc szpiegów" (franc.), 6—9.

Янаў
„Zemsta zza grobu" (franc.), 4—5. „Biedna ulica" (bułg.), 6—7. „Następcy tronów" (włoski), 8—9.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Kozara" (jugosł.), 8—9.

Новы Двор
„Czerwone berety" (polski), 8—9.

„Marcin w obłokach" (jugosł.), 4—5. „Żółte psisko" (USA), 6—7. „Godzina pąsowej róży" (polski), 8—9.

Дарагое Сэрцайка!

У 1962 годзе я скончыла падставовую школу. Ужо другі год нідзе не вучуся. Я вучылася ў школе нядрэнна. Многа чытала кніжак і газет, таксама і «Ніву». І вось на апошніх старонках «Нівы» я заўважыла, што ты, дарагое Сэрцайка, многа дапамагаеш людзям у жыцці. І я таксама звяртаюся да цябе ў такой справе.

Дарагое Сэрцайка, хаця ў нас дома слабыя матэрыяльныя ўмовы, я вельмі, вельмі хацела б пайсці далей вучыцца. Ужо мінула два гады, як я перастала вучыцца і не магу сабе ўявіць, куды пайсці. Звяртаюся да цябе, можа б ты магло дапамагчы. З усяго сэрца цябе прашу, за што вельмі, вельмі буду дзякаваць. З нецярплівасцю чакаю твайго адказу

Валя з Бельскага павета

Дарагая **Валя!**

Абы толькі ахвота, а знайсці адпавядаючую сабе школу не так цяжка. Вучыцца ніколі не позна. Таму раю табе некалькі школ.

Можаш паступіць у наступным навучальным годзе (восенню гэтага года) у агульнаадукацыйны карэспандэнцыйны ліцэй у Беластоку (вул. Акадэміцка 2), дзе навука працягваецца 5 год і атрымоўваеш атэстат сталасці (матуру). Калі хочаш працаваць у лячніцтве, можаш звярнуцца да павятовага аддзела ПЦК у сваім павеце, які маюць адрасы розных школ медсясцёр — аднагадовых, двухгадовых і ліцэяў медсясцёр. Можаш таксама паступіць у школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, якія арганізуюцца і праводзяцца на вёсках. Мо' ў тваёй або ў суседняй вёсцы існуе такая школа. Пасля заканчэння гэтай школы маеш першынства пры паступленні ў сельскагаспадарчы тэхнікум. Гэта вельмі добрая школа. А калі б хацела быць шафёрам, дык можаш звярнуцца ў Ośrodek Szkolenia Automobil-Klubu Podlaskiego w Białymstoku, ul. Dąbrowskiego 10, які праводзіць курсы шафёраў. Аб'явы аб гэтым заўсёды можна знайсці ў «Газеце Беластоцкай». Цяпер, напрыклад, запісы прымалі толькі да 15 студзеня. Калі цябе цікавіць такая прафесія, можаш даведацца аб наступным тэрміне.

Жадаю табе поспехаў у вучобе.

СЭРЦАЙКА

— Яна з багатай сям'і?

— Так. Вельмі. Калі я жаніўся, таварышы называлі мяне шчасліўчыкам. Тады і я так думаў. А цяпер, ведаеце, што я думаю? Перад тварам вайны ўсе роўныя, а багатым горш у ёй, чым бедным. Хай здарыцца бяда, Рэната мая не перажыве. Гэтыя людзі трагічна не падрыхтаваны да цяжкасцей.

— Якая бяда? Вы ж не на фронце. Вернецеся дамоў і будзеце жыць у дастатку.

Рудзін чакаў самага шчырага. Але Фогель сказаў:

— Я бясконца веру ў геній фюрэра і ў нямецкую нацыю.

«Чаму ён гэта сказаў? — падумаў Рудзін. — Што стаіць за гэтым? Папраўка да лішняй шчырасці? Выклік на гутарку?»

Рудзін маўчаў і чакаў. Магчымае развіццё гутаркі было занадта вострае і небяспечнае.

— Вы, напэўна, ніколі не зразумееце нашай веры ў фюрэра, — усміхнуўся Фогель.

— Чаму? — пакрыўдзіўся Рудзін. — Я ішоў на любую рызыку па той жа прычыне.

— Я веру вам, — сказаў Фогель і раптам стаў жорсткім: — Але мы з фюрэрам будзем у любой сітуацыі да канца, а вы яшчэ можаце пашкадаваць, што прыйшлі да нас.

Іншым разам Фогель запрасіў Рудзіна дамоў і пачаставаў французскім каньяком.

— Ведаеце, я не ўяўляю сабе працы не ў разведцы, — пасля першай чаркі пачаў Фогель. — Вам, Крамер, чартоўскі пашчасцілілася. Вы, разумны чалавек, павінны палюбіць гэту працу. Вось там, за дзвярыма, зал аператыўнай сувязі. Сядзіш там, наўкола папіскваюць радыёстанцыі, і пачынае здавацца, быццам ты слухаеш пульс Расіі. Вось ёсць у нас адзін цікавы пункт у Маскве. Хлопец дваццаці год. Два разы адкладвалі яго выпуск са школы, лічылі яго безнадзейным. Першы месяц я з ім мучыўся неймаверна. На што яго не нацэлім, ён нічога зрабіць не можа. І раптам ён сам пачаў прысылаць цікавыя данясенні — назіранні за жыццём Масквы. А колькі мне давялося патраціць сіл і нерваў, каб даказаць цэннасць і такога вось агента! Я прыхільнік такой пазіцыі: кожны, нават найслабейшы агент, калі ён замацаваўся на тэрыторыі праціўніка, — гэта нашы вочы. Мюлер тройчы мне загадваў сунуць яго ў мяшок, але я выстаяў.

— А што гэта значыць — сунуць у мяшок? — спытаў Рудзін.

— Гэта значыць — адмовіцца ад выкарыстання агента на першым аддзеле і перавясці яго ў другі, гэта значыць, даручыць яму нейкую дыверсію і лічыць, што гэта максімум таго, што можна атрымаць ад яго. Правяліцца агент потым ці не, няважна. Сам Мюлер і прыдумаў гэта «сунуць у мяшок». Цяпер, ад пачатку татальнай закідкі ён толькі і клапоціцца аб мяшку. Цяпер і на адбор агентаў лепшы, таму што лічыць, што нават у поўнага крэтына хопіць розуму сунуць міну ці выстраліць з-за вугла. Мюлер — паэт другога аддзела. Але нічога, пакуль ёсць Зомбах, сапраўдная разведка таксама будзе жыць. Дарэчы, вось аб чым я хачу вас папрасіць. Калі да вас трапіць палонны з яўным плюсам для выкарыстання яго ў першым аддзеле, рабіце на яго картачцы значок, скажам, у верхнім рагу справа стаўце літару «ф», і я буду ведаць: гэта тавар для Фогеля. Добра?

Працяг за тыдзень

АЎГУСТОЎСКІЯ „СТУДЭНТЫ"

Ужо трэці год існуе ў вёсцы Аўгустова, на Бельшчыне, народны універсітэт. Яго слухачы — мясцовыя сяляне, жанчыны і мужчыны розных узростаў. У аўгустоўскі універсітэт прыязджаюць з дакладамі юрысты, спецыялісты па сельскай гаспадарцы, лекары, педагогі. Дзякуючы універсітэту аўгустоўскім сялянам сталі вядомымі такія тэрміны, як свядомае мацярынства, псіхалогія выхавання дзяцей і іншыя. Засвоеныя веды яны выкарыстоўваюць у сваім штодзённым жыцці. Асабліва гэта відавочна ў сельскай гаспадарцы вёскі. Да заснавання універсітэта ў Аўгустове толькі адзін селянін — Рыгор Кардзюкевіч — у апрацоўцы сваёй гаспадаркі прымяняў вопыт лепшых. На дследных участках ён вырошчваў 11 сартоў бульбы з мэтай, каб вышукаць найлепшы сорт. Зараз у вёсцы доследныя ўчасткі пашыраны на ўсе сельскагаспадарчыя культуры, якія тут вырошчваюцца. Доследамі займаюцца Рыгор Бусловіч, Рыгор Верамеюк і многа другіх.

Гэта пераконвае сялян у тым, як і якія культуры ім найлепш, найбольш карысна вырошчваць.

Жыхары Аўгустова вельмі ўдзячны мясцовым настаўнікам на чале з кіраўніком Ядвігай Бачкоўскай за ініцыятыву ў арганізацыі народнага універсітэта. (вб)

ІВАН ГРАМОВІЧ

Хто каго блытае?

Маладую маці сын кліча:

— Га-ля!

— Я табе не Галя, а мама, — строга заўважае маці.

Сын задумаўся.

— А чаму тата на цябе кажа Галя?

Я смяюся.

— Ты яшчэ маленькі, — тлумачыць Галя. — Нічога не разумееш. Мяне трэба зваць мама. А тату — тата!..

— Сама ты нічога не разумееш, — апраўдваецца сын. — І другіх блытаеш...

З'еў атруту ды яшчэ аблізваецца.

Трагедыя фатографа.

— Як бачыце, мадам, ванна ўжо ў парадку...

З ЧАГО СМЯЮЦЦА ЗА МЕЖАМІ

— Сэр, я... э... хацеў бы... я хачу сказаць, што я заляцаюся да вашай дачкі ўжо пяць год.

— Ну і што ж? Чаго вы хочаце? Пенсію?

* * *

Паліцэйскі крычыць пешаходу, які, пераходзячы вуліцу, глядзіць у неба:

— Калі вы не будзеце глядзець туды, куды ідзеце, дык хутка трапіце туды, куды глядзіце.

* * *

— Пазыч мне дзесяць шылінгаў, стары, — звярнуўся Браўн да таварыша па службе.

— Даўгі псуюць дружбу, а наша дружба каштуе даражэй дзесяці шылінгаў, — адказаў той.

— Ты маеш рацыю, — згадзіўся Браўн. — Давай дваццаць.

* * *

Антылопа, ратуючыся ад ільва, убегла ў хаціну туземца.

— Выхадзі! — патрабуе леў.

— Не выйду.

— Дык жа гаспадар хаціны заб'е цябе!

— Мне ўсё роўна — памерці ад нажа ці ад тваіх зубоў.

— Але мне не ўсё роўна!

АСЦЯРОЖНЫ КЛЮЧ

Нікому Ключ не давяраў —
Усе былі ў яго на
падазрэнні..
Вароты, дзверы замыкаў
І сам хаваўся ў цемрадзі
кішэні.

І. КУХАРАЎ

Дурнота ніколі не пераходзіць мяжы; куды б яна ні ступіла, там яе тэрыторыя.

МАЛЫ ДЫ ХІТРЫ

Малы ды хітры просіць у маці арэхаў.

— Развяжы сам торбачку, ды і вазьмі жменьку.

— Не хачу сам. Скажы, каб мне тата даў, — плача малы.

— Чаму? — пытаецца маці.

— А ў таты жменя большая.

КУР'ЕЗЫ

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ КАРАЛЯ

Кароль Сауд Аравійскі вырашыў стварыць карцінную галерэю з партрэтаў наложніц свайго гарэма. Для гэтай мэты ён запрасіў італьянскага мастака Мілана Віні. Згодна з кантрактам, работа над партрэтамі першых 40 наложніц будзе скончана на працягу сямі месяцаў. Пры такіх тэмпах поўная галерэя партрэтаў усіх жыхарак яго гарэма будзе скончана да канца 1970 года.

«Вохенпост»

— Золатка маё, гэта ж твой бацька, сядзіць ужо восем год!

СНЕГАЗАТРЫМАННЕ

— Найсумнейшае — глядзець на пустую бутэльку, — сказаў лысы субяседнік, выцэджваючы ў шклянку апошнія кроплі.

— Сумаваць нам заўчасна, — адазваўся вусаты, выцягваючы з кішэні поўную пляшку.

Трэці субяседнік з казлінай бародкай вылупіў вочы на новую бутэльку, пляснуў далонямі па каленях і крыкнуў:

— Шчодрая рука хай не абяднее!

Гарэлка развязала языкі, і лысы абвясціў:

— Пакуль невядома, як ажэнім ураджай з аграмінімумам але аб снегазатрыманні пара падумаць. Мокрая ралля — буйная збажына.

— Сказаў, што знаў, — адазваўся барадаты. — Сваю жонку не можаш затрымаць, а снег затрымаеш?

Субяседнік вусаты дадаў:

— Для снегазатрымання трэба запрасіць армоўцаў, яны ў затрыманні маюць практыку.

Ад гэтых слоў лысы абурыўся і выгукнуў:

— Адкіньце жарты! Са снегазатрыманнем забаўляцца няма чаго. Мокры снег на азіміне — тое самае ўгнаенне. Калі расставім на полі лазінавыя шчыты, вецер намяце снег. Гэтыя сумёты накрыем саламянымі матамі, вось і ўся справа.

Ад суседняга століка нахіліўся дзед і сказаў:

— Як снег стрымаеце, калі не можаце стрымацца ад гарэлкі?

Вусаты адказаў:

— Мы выконваем грамадскую нагрузку, змагаемся з алкагалізмам. П'ем, каб іншым грамадзянам менш засталося. Усіх грошай не заробім, усёй гарэлкі не перап'ем, але старацца трэба.

Прыяцеля падтрымаў барадаты:

— Адчальвай, дзед, з контрабутэлечнай гутаркай У цябе што ў галаве? Чым яна набіта?.. Галоўнае ў агратэхніцы: снегазатрыманне — раз, угнаенне — два і адборнае насенне — тры.

— Герой сацыялістычнай працы, а так скромна выглядаеш, — з'яхіднічаў дзед і дадаў: — Да ўраджаю далёка, калі вы займаецеся ўнутранай меліярацыяй.

У гэты момант з'явілася ў дзвярах рослая жанчына. Яна падперла рукамі бакі і сказала:

— Дык вось дзе мой чыжык. Ідзі дамоў, Фядот!

Лысы ўцягнуў галаву ў плечы, а сабутэльнік барадаты ўстаў і, выпучыўшы худыя грудзі, сказаў:

— Прашу, грамадзянка, не ўмешвайцеся. У нас на павестцы дня ўраджайнае пытанне.

Жанчына наблізілася і сказала:

— Цудоўна! Пойдзем са мною, падмяцеш ток барадою, а мой Фядот пасвеціць табе лысінай.

— Адбіраю ў вас, грамадзянка, слова. Мы абмяркоўваем справу снегазатрымання...

— Чорт з вамі, балбачыце без майго Фядота! Зараз прывяду вашых жонак, будзе паснегаўцяканне, — сказала злавесна жанчына, падступаючы да стала.

Прыяцелі выслізнулі з буфету.

Як будзе цяпер у нас са снегазатрыманнем — невядома.

Дзядзька Лявон

Усякая ўсячына

НЕБЯСПЕЧНАЯ ПРЫГАЖУНЯ

Небяспечная тым, хто б захацеў яе пакрыўдзіць. Рабэрта са штата Арызона мае ўсяго 15 год, але яна ўжо з'яўляецца інструктаркай японскага джуда ў школе амерыканскіх дэтэктываў. Сама марыць аб заканчэнні сярэдняй школы і кар'еры тайнай паліцыянткі.

На здымку бачым, як Рабэрта рукою разбівае цэглу. Яе ўдар па галаве раўназначны смерці.

(а-ся)

...што ў сіняга кіта нованароджанае дзіцяня важыць 5—6 тон пры даўжыні ў 7 метраў. За суткі такое дзіцяня прыбаўляецца ў вазе на 80—100 кілаграмаў. Маці — кіціха скармлівае за дзень 200 літраў малака.

АКЕНЦА ДУМАК

Няма нічога цяжэйшага ў свеце ад шчырасці і няма нічога лягчэйшага ад падлізвання.

Фёдар Дастаеўскі (1821 — 1881) — выдатны рускі пісьменнік.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Мікалая Сухадолы, Ніны і Васі Харкевічаў і Анатоля Зубрыцкага са Слабодкі, Гайнаўскага павета змяшчаем

Міжпланетныя частушкі

Весела я, весела,
Милые подружки.
Я сегодня пропою
Новые частушки.

Припев: Милая подружка,
Хороша частушка,
Я сегодня пропою
Новые частушки.

Мы в космических просторах
Все преграды победим.
До Луны мы долетели
И до Марса долетим.

Припев.

Полюбил меня Сережа,
А теперь стесняется.
Он, как спутник, целый год
Вкруг меня вращается.

Припев.

От такога ухажера
В голове кружение,
Улетаю на ракете —
Дайте направление.

Припев.

Прожила сто лет старушка,
Собралася умирать,
А теперь вот отложила,
Чтоб на Марсе побывать.

Припев.

Раньше мы во сне летали
И на Марс и на Луну,
А теперь уже летаем
Не во сне, а наяву.

Припев.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk L-3